

Zastosowanie metody UHF do pomiaru WNZ w WN rozdzielnicach gazowych oraz kablach i transformatorach energetycznych

KABEL
2024

XXIX KONFERENCJA SZKOLENIOWO-TECHNICZNA
ELEKTROENERGETYCZNE SIECI KABLOWE I NAPOWIETRZNE

12-15 marca 2024

Lidzbark Warmiński

Hotel Krasicki****

Wojciech Kołtunowicz

OMICRON Energy Solutions GmbH, Berlin

Zastosowanie metody UHF do pomiaru WNZ w WN rozdzielnicach gazowych oraz kablach i transformatorach energetycznych

Wojciech Kołtunowicz
OMICRON Energy Solutions GmbH, Berlin, Germany

26 March 2024

- > **Wyładowania niezupełne: definicja, metody pomiaru i klasyfikacja**
- > **Wykorzystanie metody UHF do pomiaru WNZ w rozdzielnicach gazowych GIS/GIL**
- > **Pomiary WNZ metodą UHF w transformatorach energetycznych**
- > **Pomiary WNZ na głowicach kablowych**
- > **Podsumowanie**

Definicja WNZ

wg. normy IEC 60270

Partial Discharge (PD) - localized electrical discharge that only partially bridges the insulation between conductors and which can or can not occur adjacent to a conductor

Po przekroczeniu wartości krytycznej pola elektrycznego dochodzi do jonizacji gazu i zainicjowania WNZ

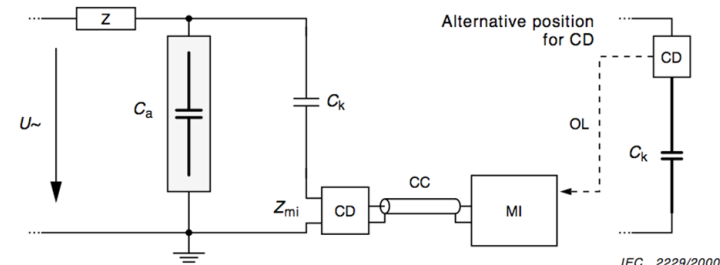
Procesowi jonizacji towarzyszy powstanie fali:

- Elektromagnetycznej,
- Akustycznej
- Świetlnej oraz
- Dochodzi do reakcji chemicznych – pojawiają się produkty rozkładu

Metody pomiaru WNZ

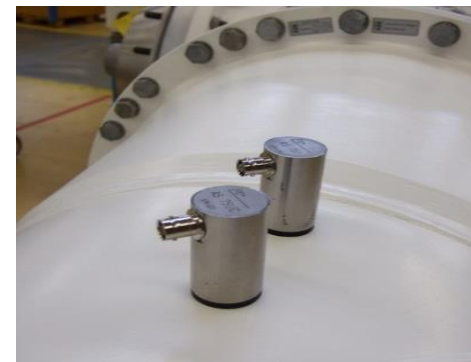
➤ Elektryczne:

- Standardowa (wg. IEC 60270)
- HF/VHF/UHF

➤ Nielektryczne:

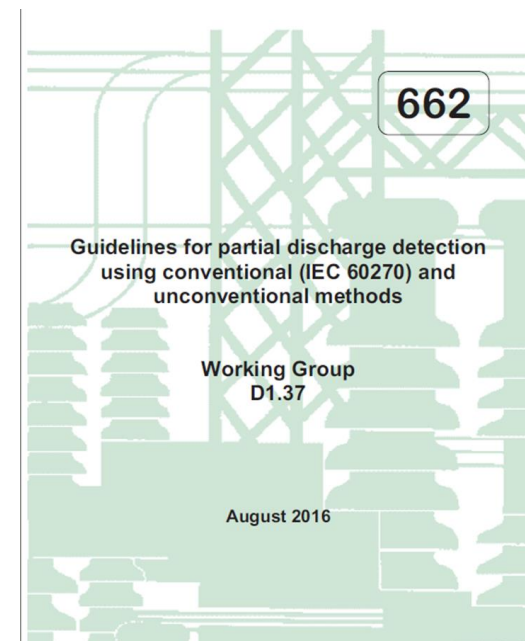
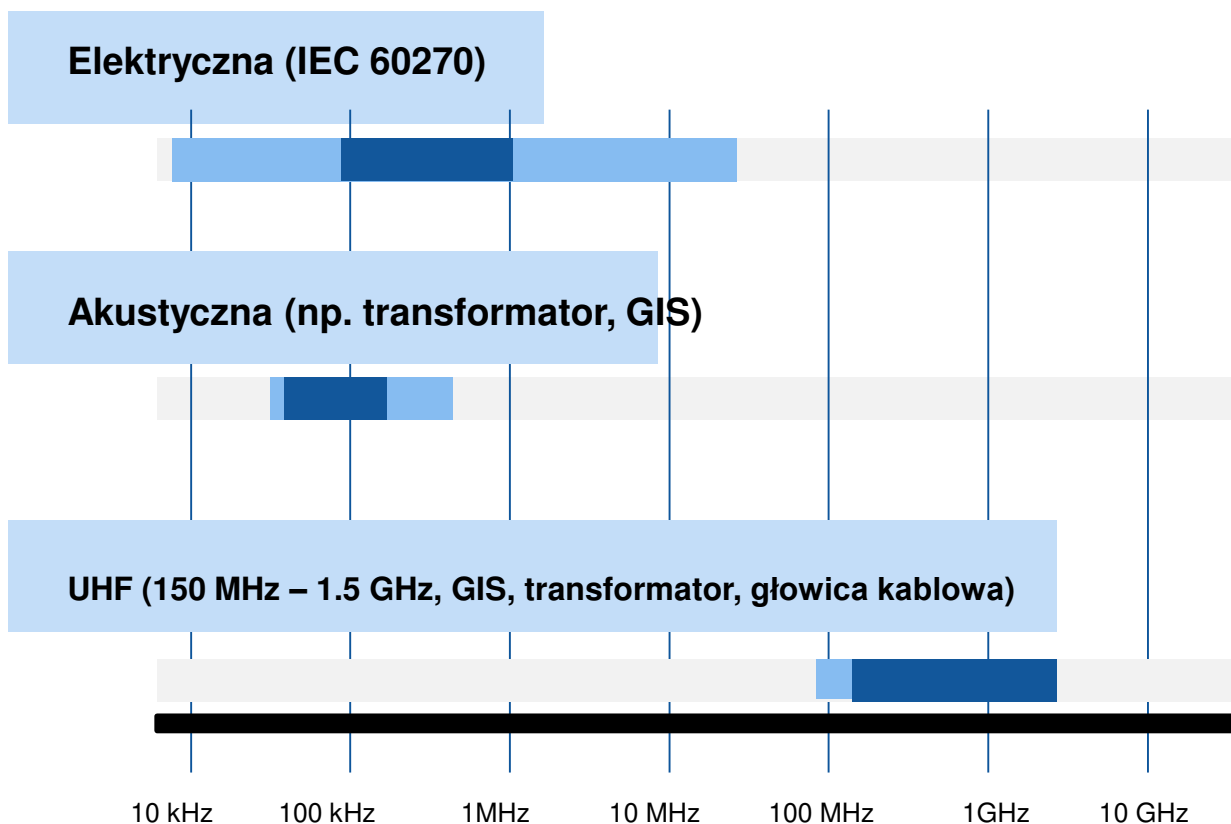
- Akustyczna
- Optyczna
- Chemiczna

Inny podział: metoda standardowa i metody alternatywne pomiaru WNZ

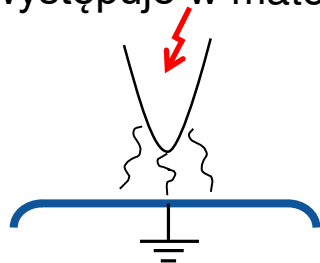
Metody pomiaru WNZ

HV Component	Generator	Transformer	HV Cable	GIS
Insulation	Mica	Paper-oil	XLPE Oil	Epoxy Gas
PD Sensor	CC HFCT	CC, UHF Acoustics	HFCT CC UHF	UHF Acoustics

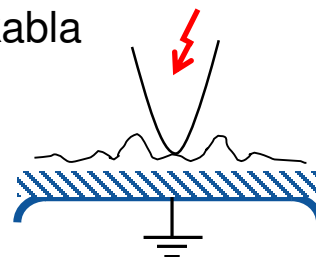

Klasyfikacja WNZ

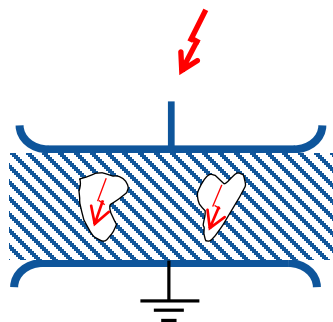
- **Wyładowania wewnętrzne** występują we wnętrzu dielektryków stałych i ciekłych, we wtrącinach gazowych i stałych
- **Wyładowania powierzchniowe** występują na powierzchniach granicznych materiałów izolacyjnych
- **Wyładowane ulotowe** występują w dielektrykach gazowych, w miejscach występowania niejednorodnego pola elektrycznego
- **Drzewienie** występuje w materiale izolacyjnym stałym kabla

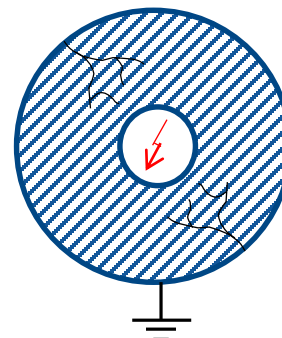
Ulot

Wyładowanie powierzchniowe

Wyładowanie we wtrącinach gazowych

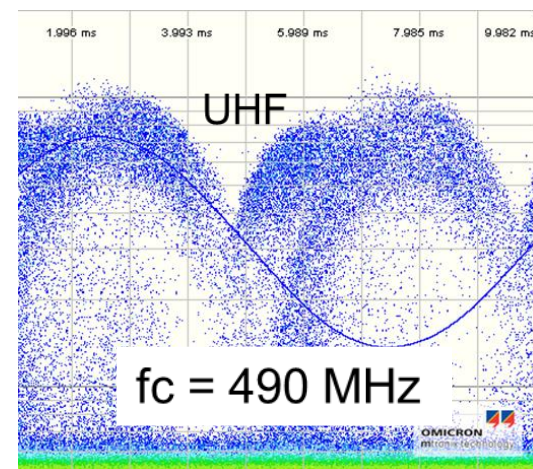
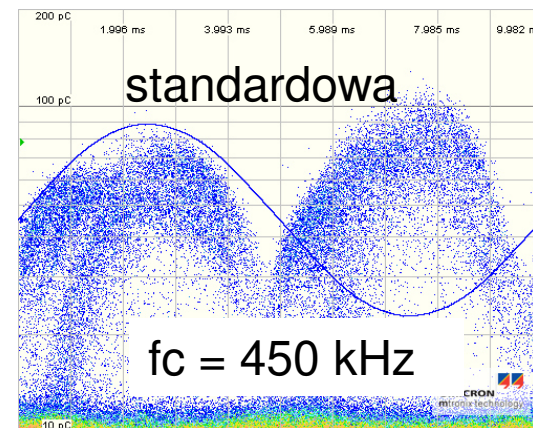

Drzewienie

Dlaczego wykonujemy pomiary WNZ ?

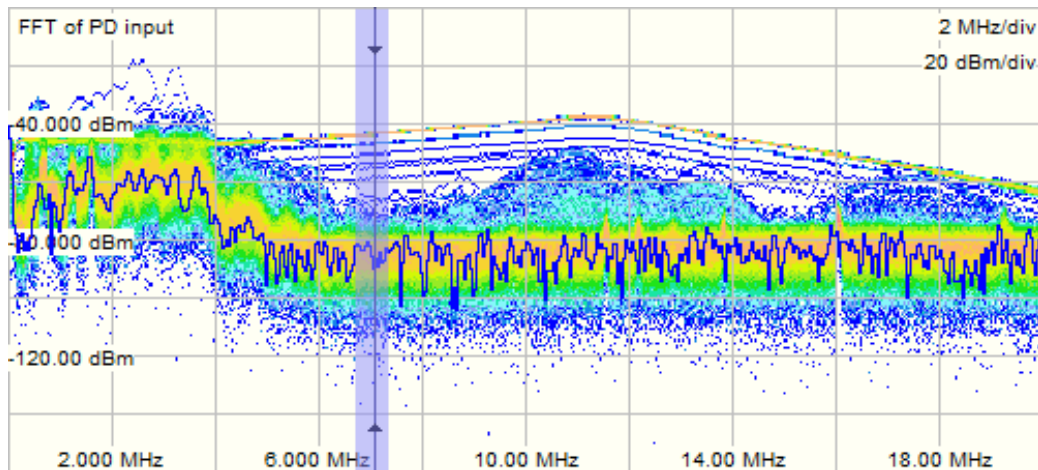
Nieniszczące pomiary wykonywane w celu:

- wykrycia defektów krytycznych
- lokalizacji defektów
- rozpoznania typu defektu
- oceny zagrożenia

Metody ograniczenia wpływu zakłóceń

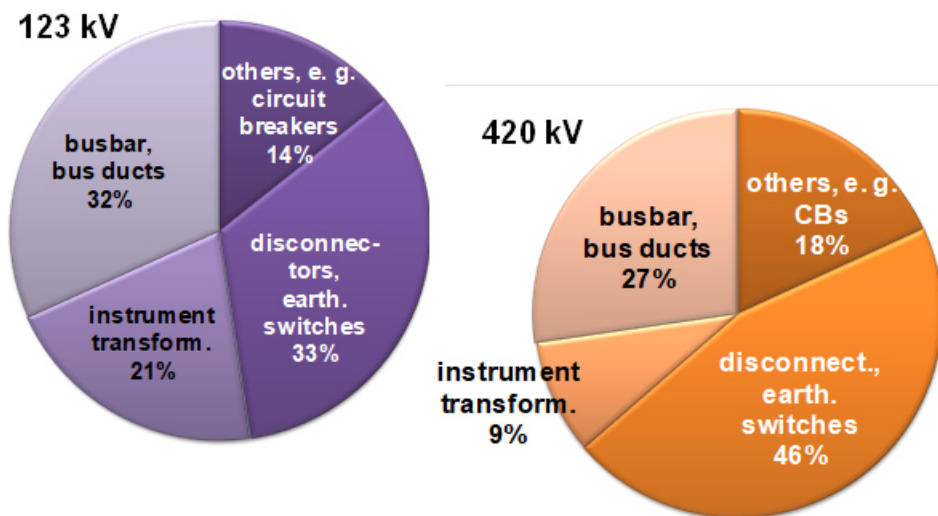

Optymalne ustawienie zakresu
częstotliwości pomiarowej

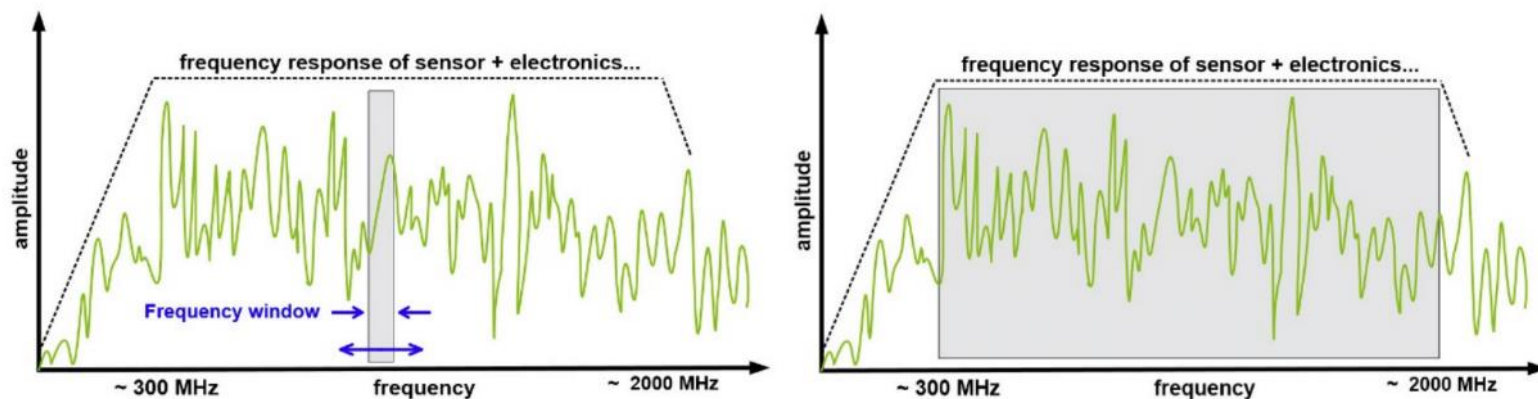
Obwód pomiarowy wolny od WNZ

Wykorzystanie metody UHF do pomiaru WNZ w rozdzielnicach gazowych GIS/GIL

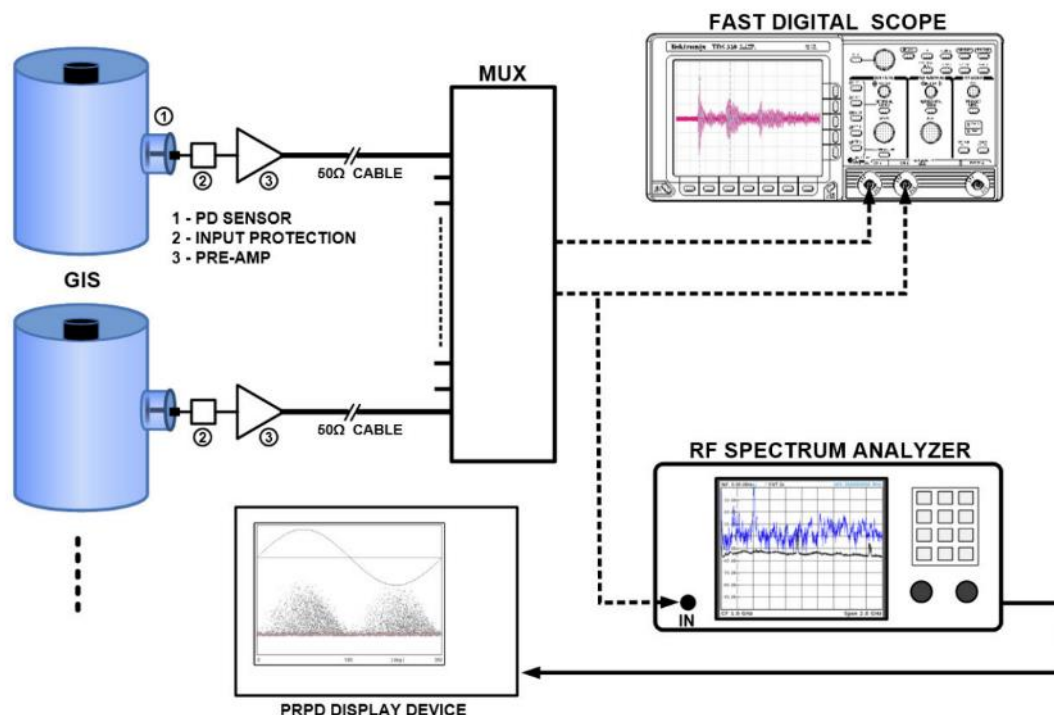
Przyczyny awarii w 123 kV and 420 kV GIS w Niemczech

Pomiar metodą UHF w wąskim i szerokim zakresie częstotliwości

Wykorzystanie metody UHF do pomiaru WNZ w rozdzielnicach gazowych GIS/GIL

Urządzenia pomiarowe

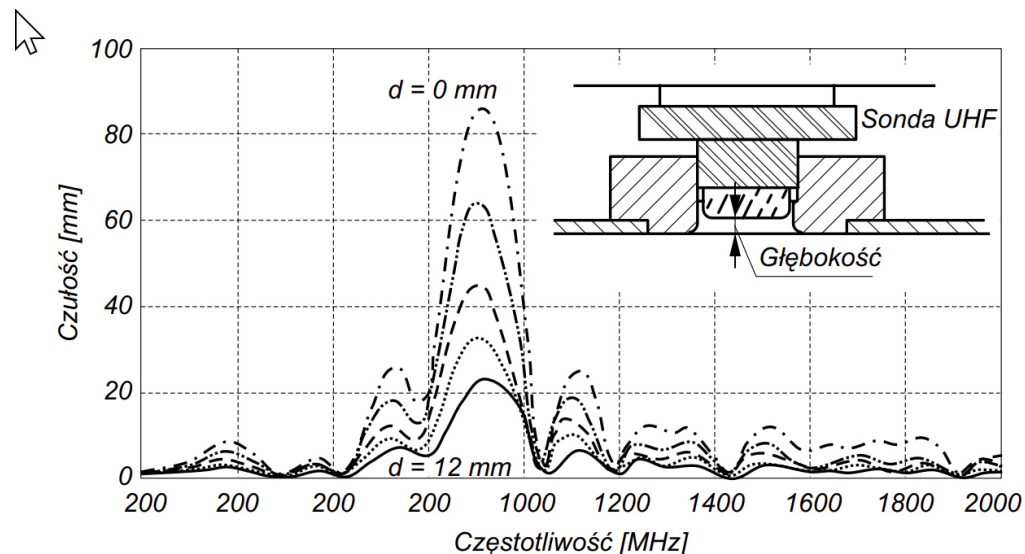

Schemat typowego układu pomiarowego używanego do pomiarów WNZ metodą UHF w wysokonapięciowych rozdzielnicach gazowych (GIS) [10]

Wykorzystanie metody UHF do pomiaru WNZ w rozdzielnicach gazowych GIS/GIL

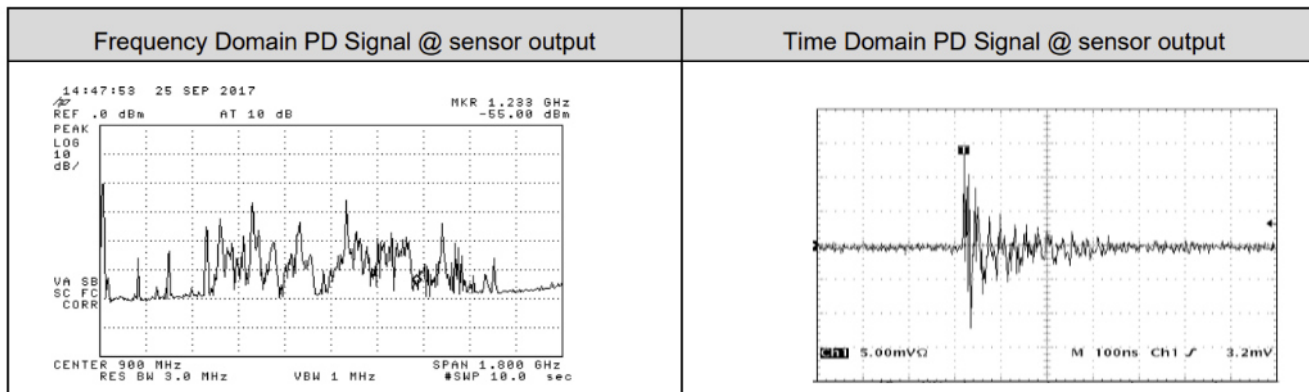

Zdjęcia typowych sond UHF stosowanych w GIS

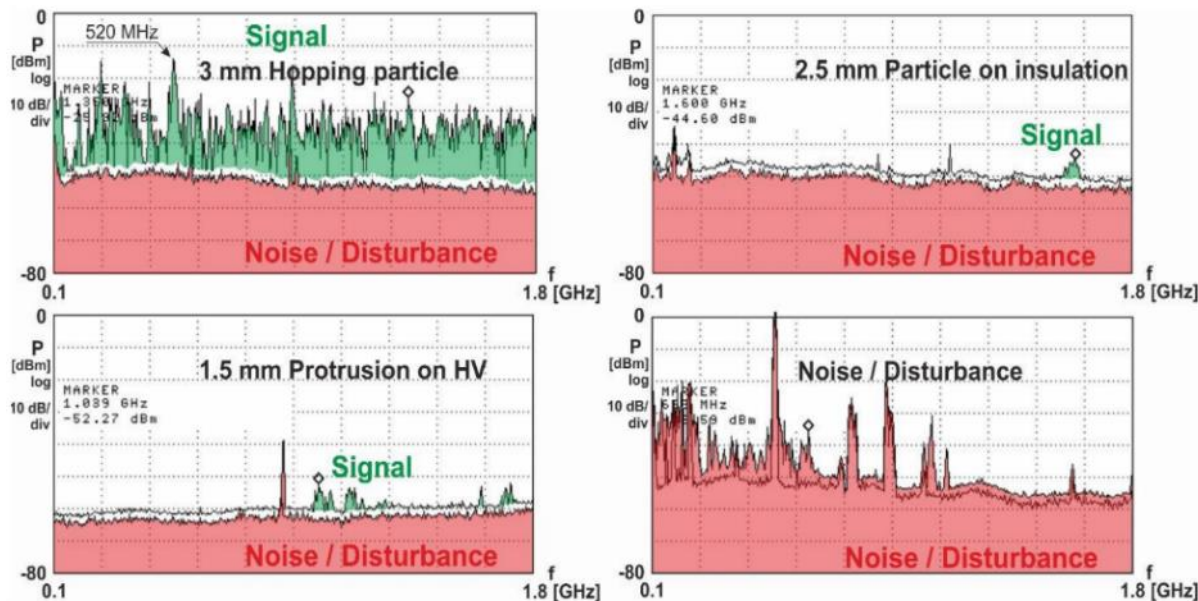

Odpowiedź częstotliwościowa sondy UHF

Wykorzystanie metody UHF do pomiaru WNZ w rozdzielnicach gazowych GIS/GIL

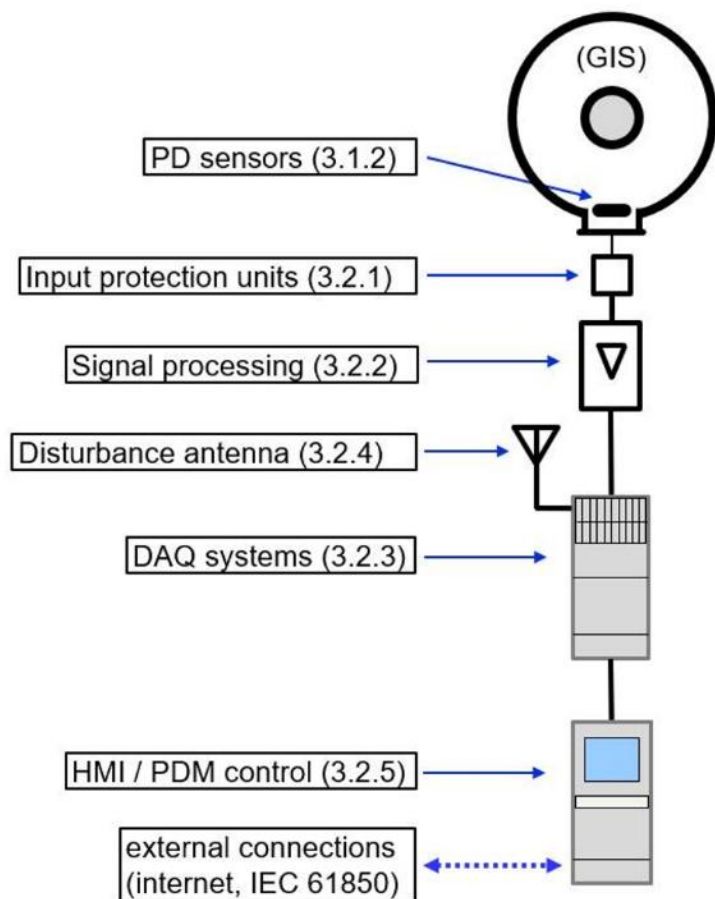

Impulsy UHF mierzone na wyjściu z sondy

Przykłady widma UHF dla różnych typów defektów oraz dla sygnału zakłóceniewego

Wykorzystanie metody UHF do pomiaru WNZ w rozdzielnicach gazowych GIS/GIL

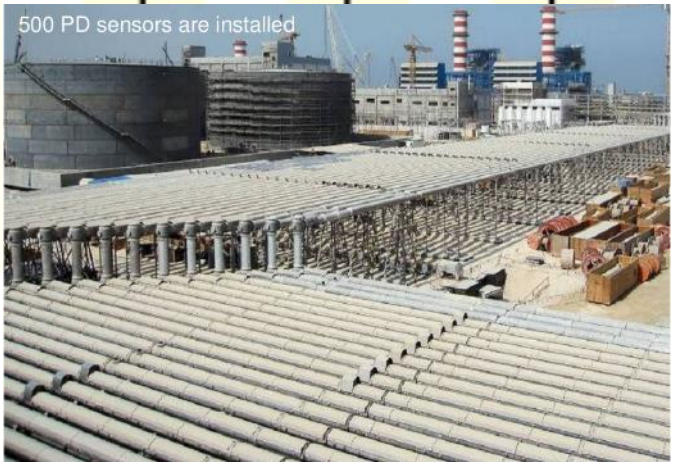
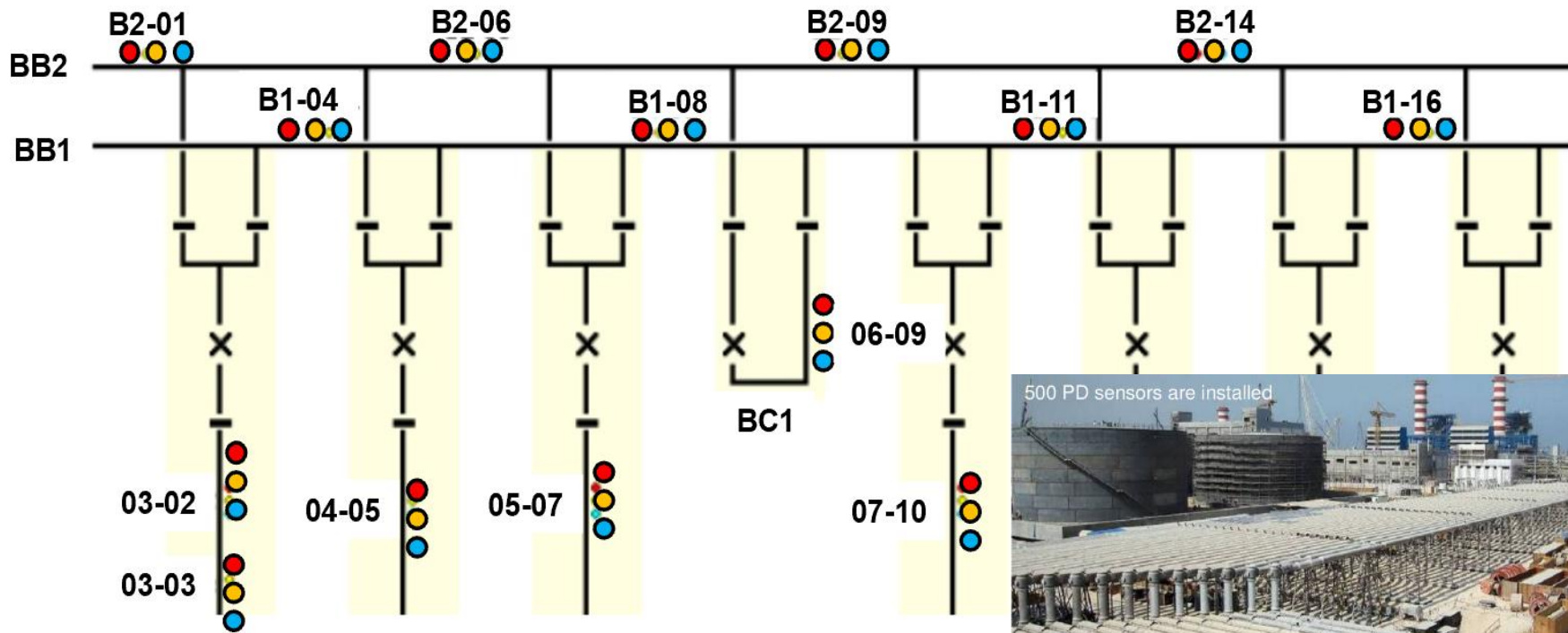
Element zabezpieczający

Przykład jednostki rejestracji danych usytuowanej w pobliżu sondy UHF

Schemat elementów systemu monitorowania ciągłego

Wykorzystanie metody UHF do pomiaru WNZ w rozdzielnicach gazowych GIS/GIL

Przykładowe rozmieszczenie sond UHF w rozdzielnicy GIS na 400 kV na schemacie jednoliniowym

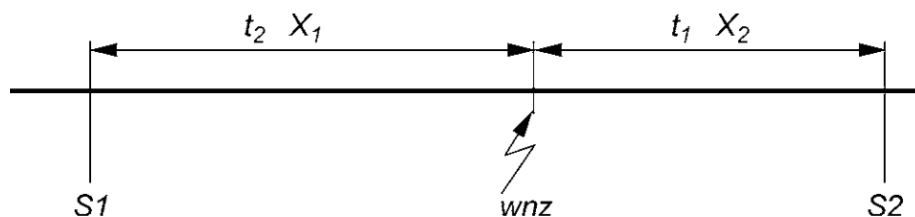
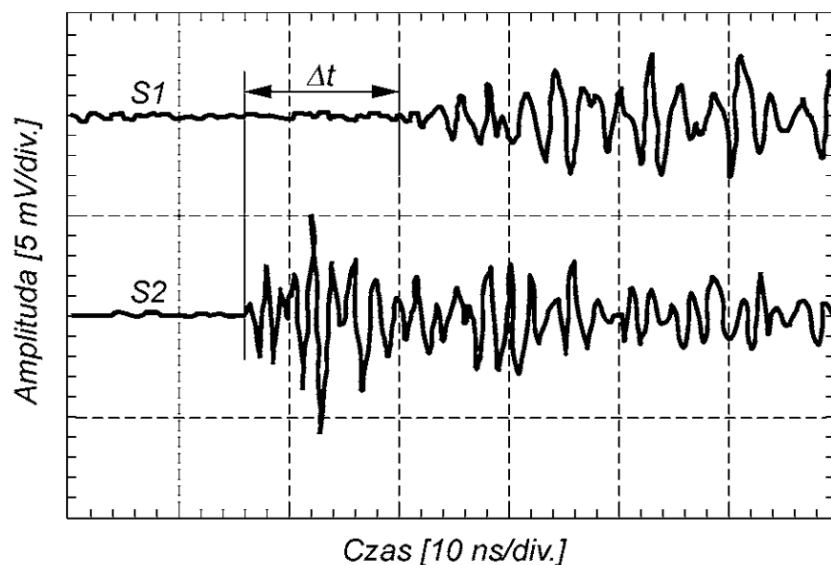
Wykorzystanie metody UHF do pomiaru WNZ w rozdzielnicach gazowych GIS/GIL

Data Visualization	Examples from different vendors	Meaning
PRPD (2D+) x: Phase Position y: PD Level z: Number of PD Pulses/ ΔT		PRPD Patterns can be used to identify the type of defect such as mobile particles, floats, contact problems, etc. Mainly used by intelligent alarm recognition system or by human experts for automatic or manual diagnostic purposes
POW x: Phase Position y: PD Level		PD peaks in single or multiple cycles are shown as dots on its phase/amplitude position
PRPS (2D) or SCOPE x: Phase y: PD Level		PD peaks in single or multiple cycles are shown as vertical bar vs. phase. Typically used in Live Mode
PRPS (3D) x: Phase y: PD Level z: Cycle Number		A predefined number of PRPS cycles (usually 50) are shown in a 3D view

Przykłady reprezentacji wyników pomiarów WNZ

Wykorzystanie metody UHF do pomiaru WNZ w rozdzielnicach gazowych GIS/GIL

$$X_1 + X_2 = D$$

oraz

$$\Delta t = t_2 - t_1 = \frac{X_2}{v} - \frac{X_1}{v} = \frac{D - X_1}{v} - \frac{X_1}{v} = \frac{D - 2X_1}{v}$$

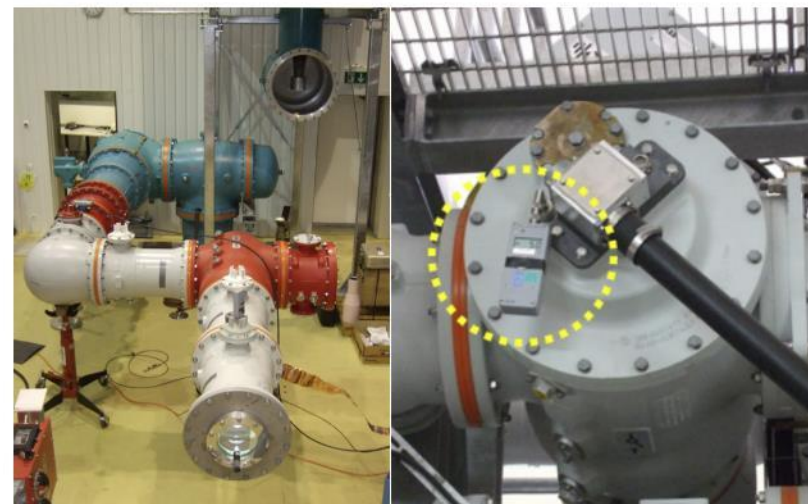
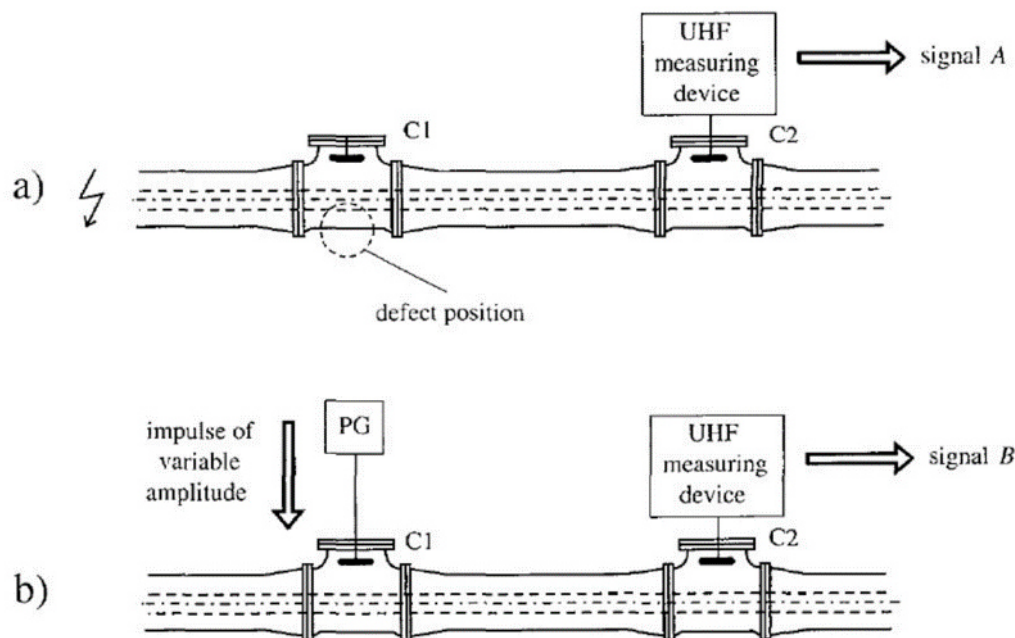
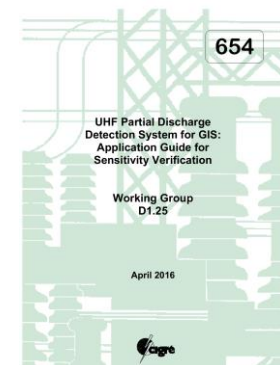
przy czym v – prędkość fali elektromagnetycznej.

Zatem

$$X_1 = \frac{D - \Delta t \cdot v}{2}, \quad X_2 = D - \frac{D - \Delta t \cdot v}{2} = \frac{D + \Delta t \cdot v}{2}$$

Przykład rejestracji sygnałów UHF na dwóch sondach (S1 i S2)

Wykorzystanie metody UHF do pomiaru WNZ w rozdzielnicach gazowych GIS/GIL

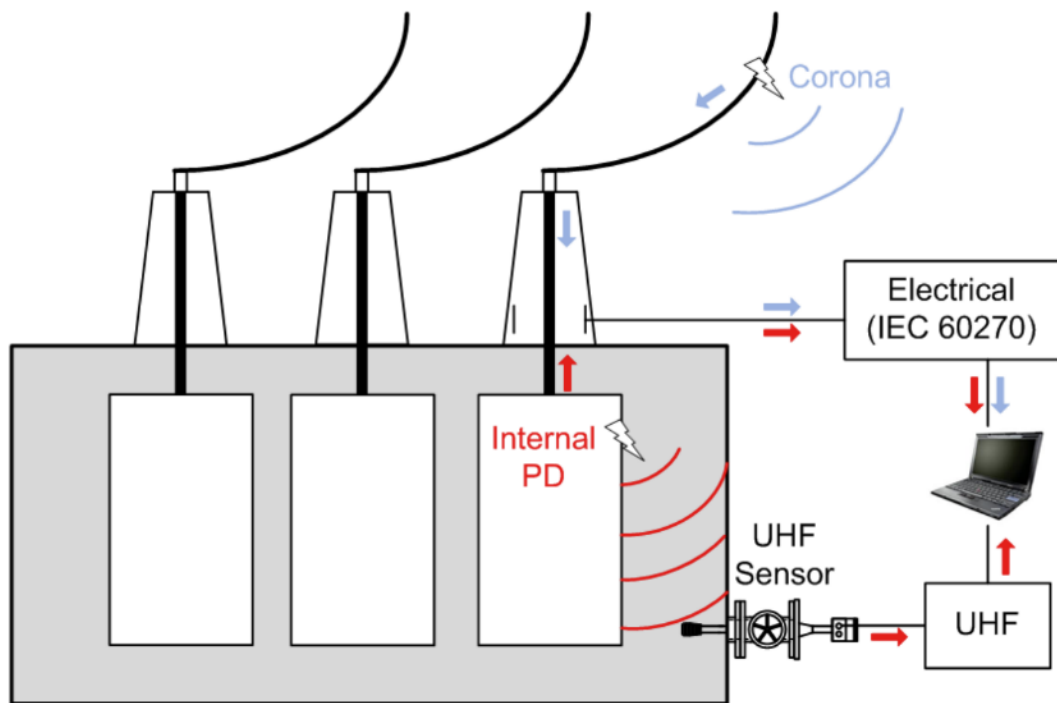

a)

b)

Układ do kontroli czułości systemu monitorowania według zaleceń CIGRE:
Etap 1 (a) i Etap 2 (b)

Pomiary WNZ metodą UHF w transformatorach energetycznych

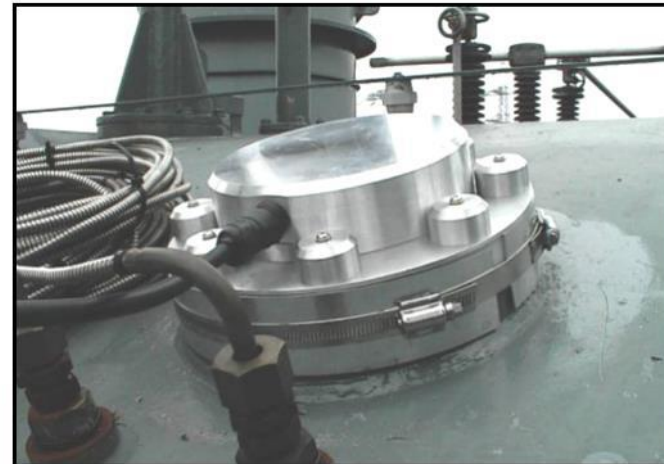

Wartość sygnału UHF zależy od:

- Typu defektu w izolacji i jego lokalizacji
- Tłumienia sygnału na drodze od źródła WNZ do miejsca pomiaru
- Czułości sondy UHF
- Charakterystyki łańcucha pomiarowego

Schemat obrazujący pomiary WNZ metodą standardową i metodą UHF

Pomiary WNZ metodą UHF w transformatorach energetycznych

Przykładowe sondy UHF używane do pomiarów i monitorowania WNZ w transformatorach energetycznych

Monitorowania WNZ transformatora energetycznego 130 MVA 230/115 kV metodą standardową i UHF

Monitorowany Transformator 130 MVA, 230/115/48 kV

1967: Installation

1993: Rewound of the active part

2010: Bushing of phase U replaced

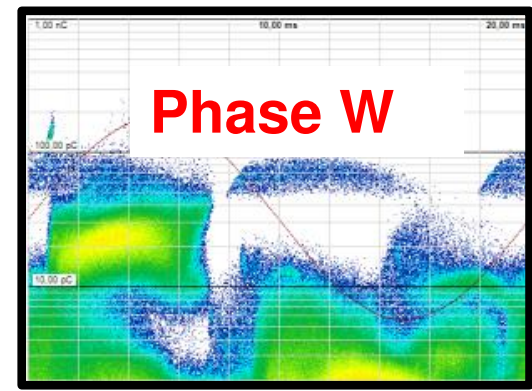
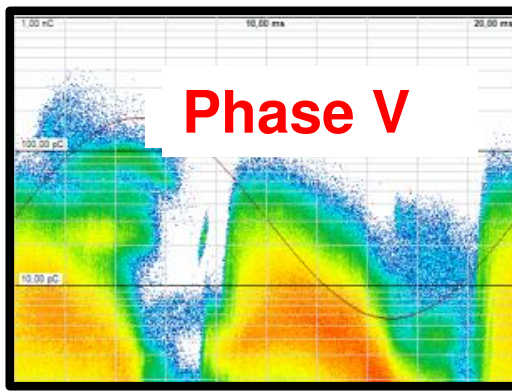
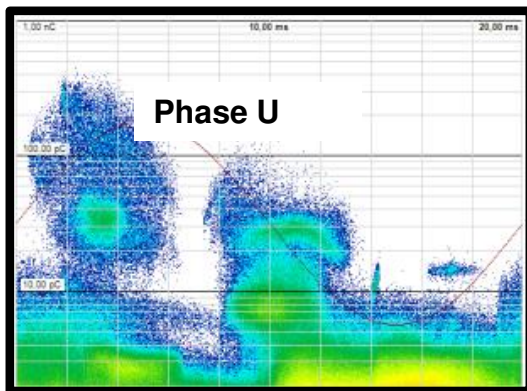
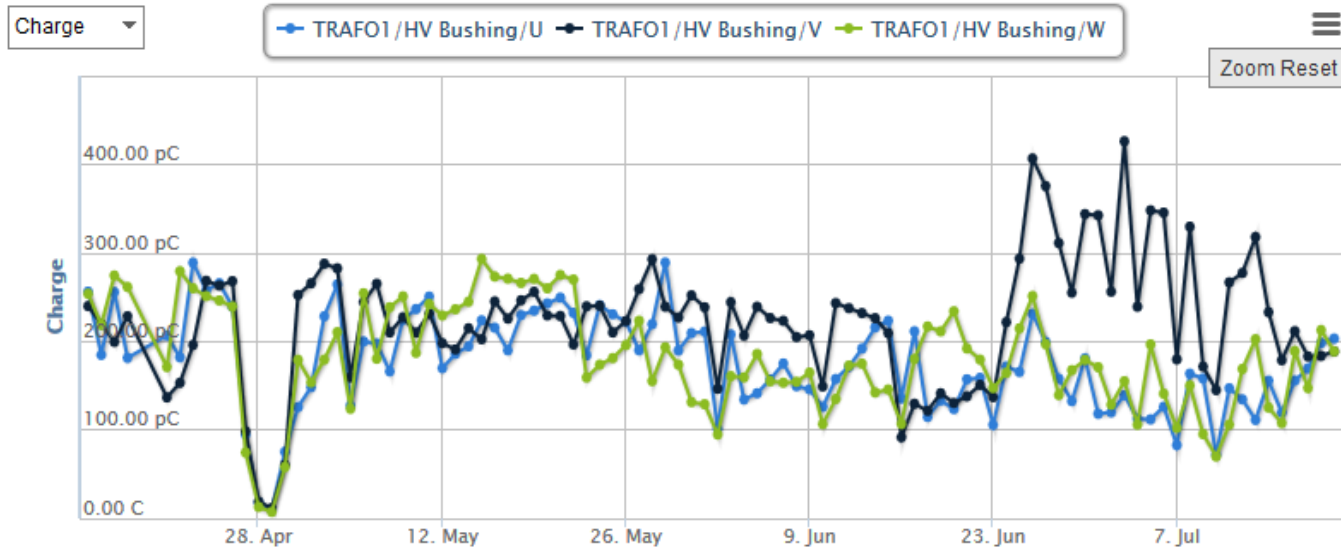
1984: Relocation from A to B

2005 - 2007: On-line oil reclamation

Monitorowania WNZ transformatora energetycznego 130 MVA 230/115 kV metodą standardową i UHF

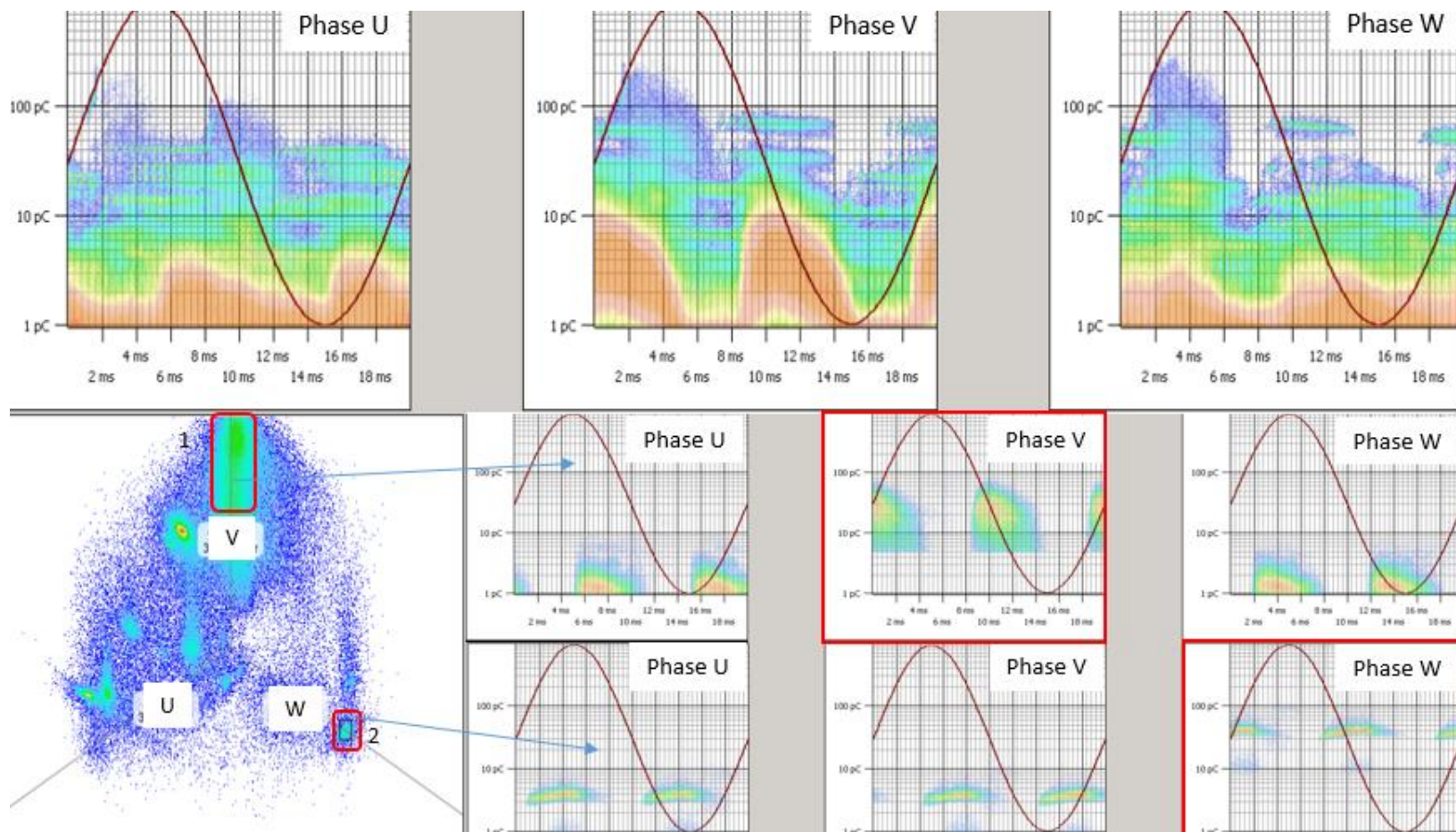
	Parametr	Część aktywna	Przepust
Off-line	DGA (H ₂ , CH ₄ , C ₂ H ₆ , C ₂ H ₄ , C ₂ H ₂ , CO, CO ₂)	x	
	Zawilgocenie oleju	x	
On-line	WNZ na zaciskach pomiarowych przepustu	x	x
	UHF	x	
	Pojemność & Tangens Delta		x
	Przepięcia	x	x

Monitorowania WNZ transformatora energetycznego 130 MVA 230/115 kV metodą standardową i UHF

Pomiar WNZ metodą standardową: sondy na zaciskach pomiarowych przepustu

Monitorowania WNZ transformatora energetycznego 130 MVA 230/115 kV metodą standardową i UHF

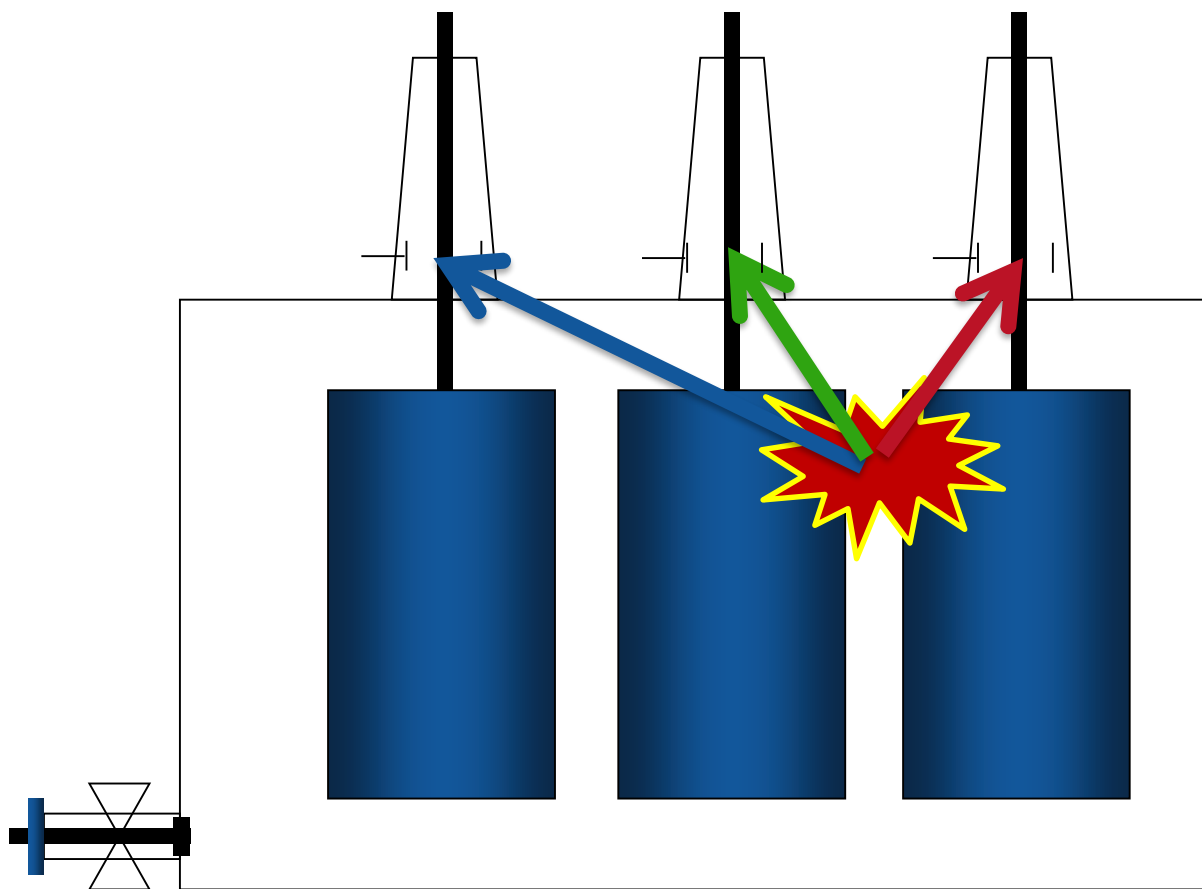
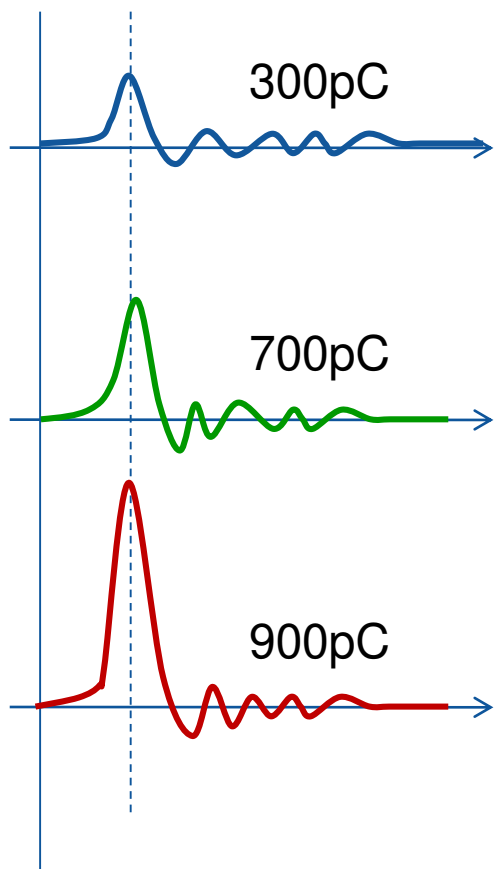
Pomiar WNZ metodą standardową (sonda na zaciskach pomiarowych przepustu)

Multi-channel technique - 3PARD?

- > 3PARD stands for **3-Phase Amplitude Relation Diagram**
- > Synchronous measurement with three acquisition units on all three phases of a test object
- > The relation of the measured PD events on all three units is used to separate different PD sources from each other and from background noise
- > This is done in a three-phase star diagram

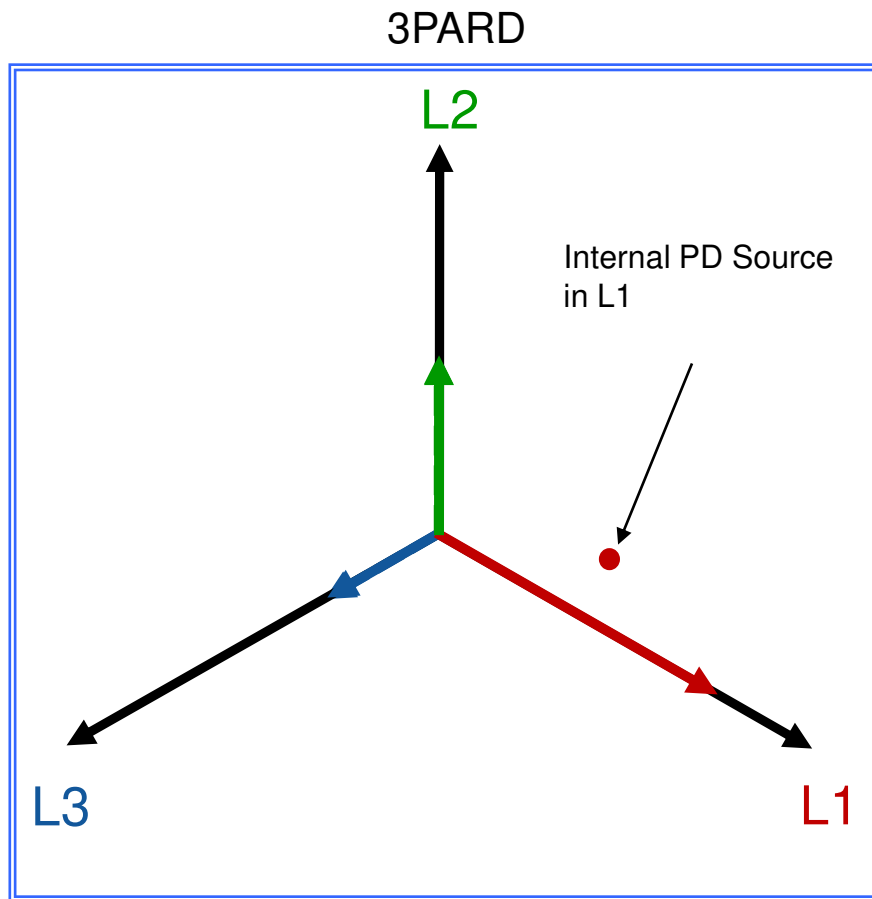
Metody ograniczenia wpływu zakłóceń

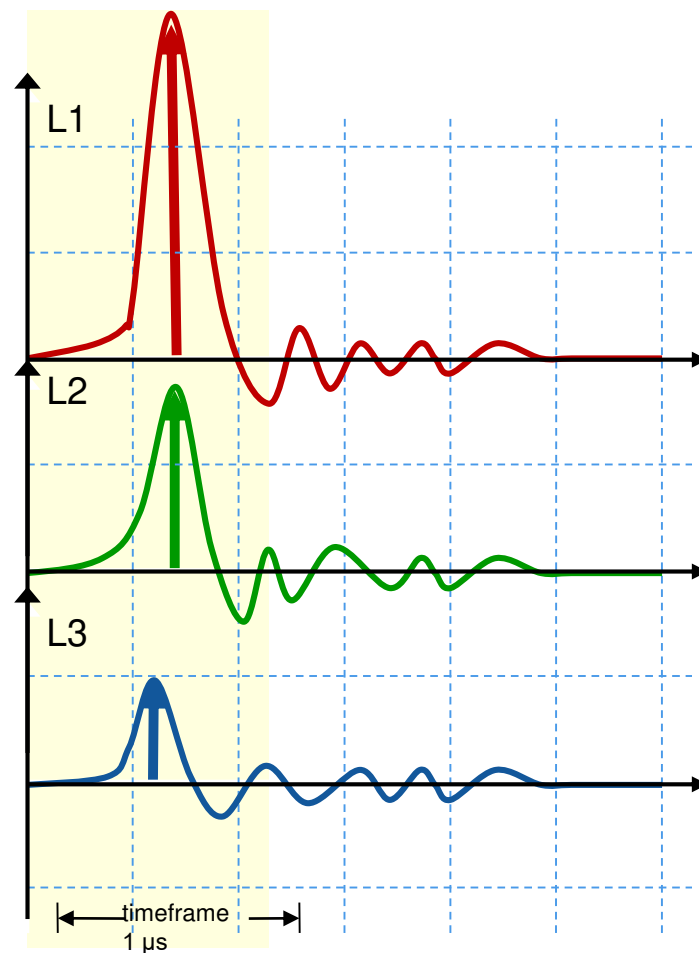
Metody ograniczenia wpływu zakłóceń

Źródło WNZ w fazie L1

Wewnętrzne WNZ w fazie $L1 > L2 > L3$

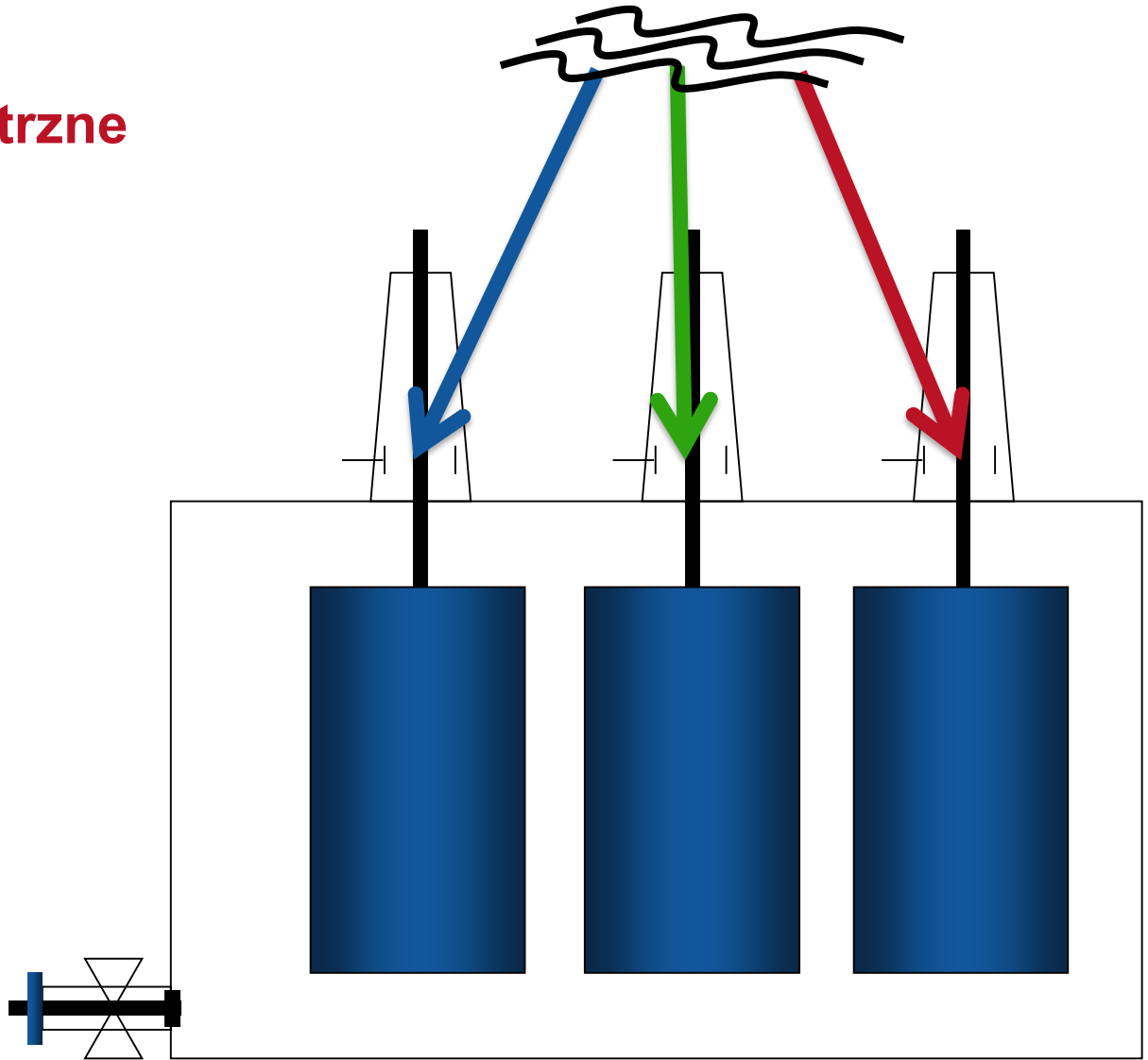
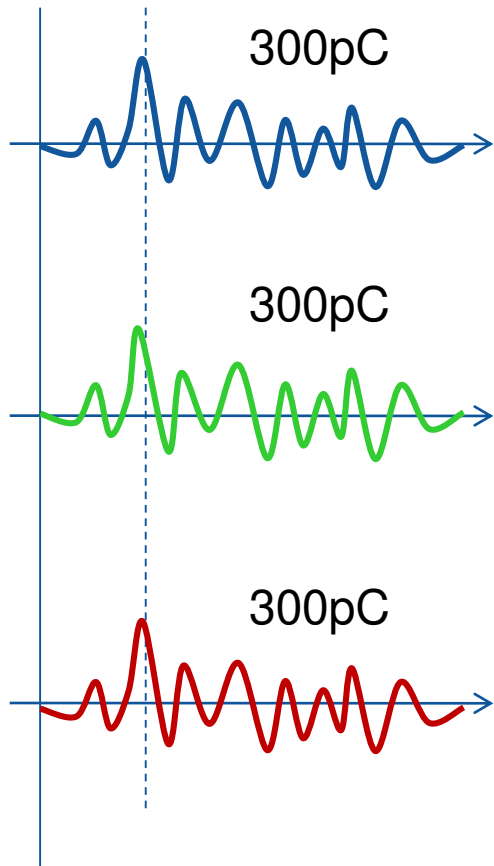

3PARAD = Three Phase Amplitude Relation Diagram

Metody ograniczenia wpływu zakłóceń

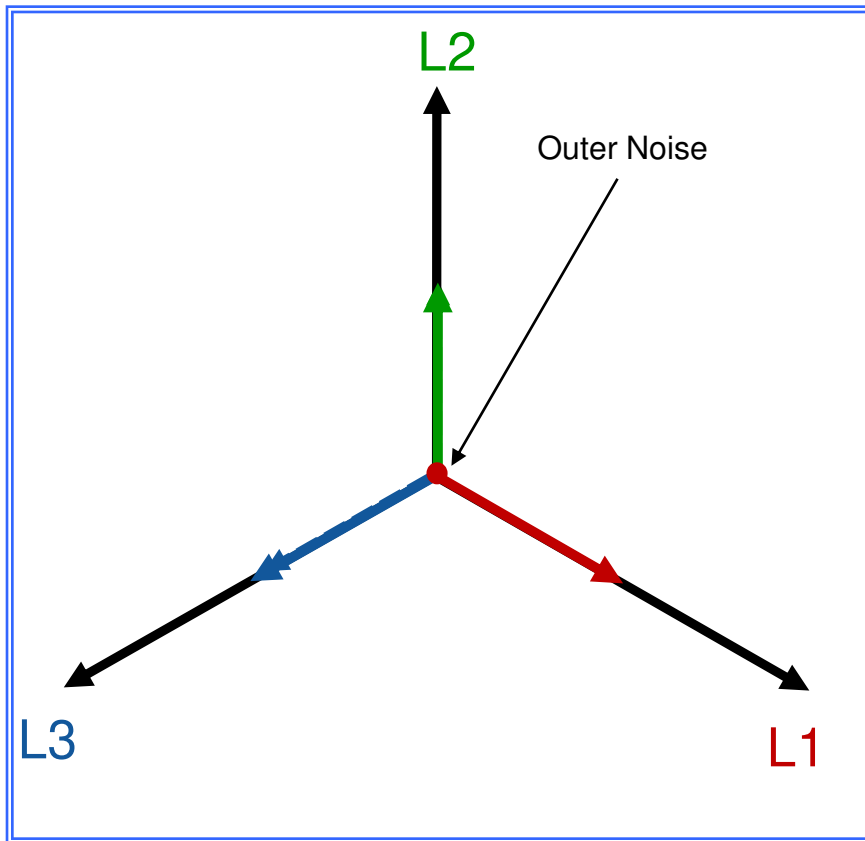
Zakłócenie zewnętrzne

Metody ograniczenia wpływu zakłóceń

Zakłócenie zewnętrzne

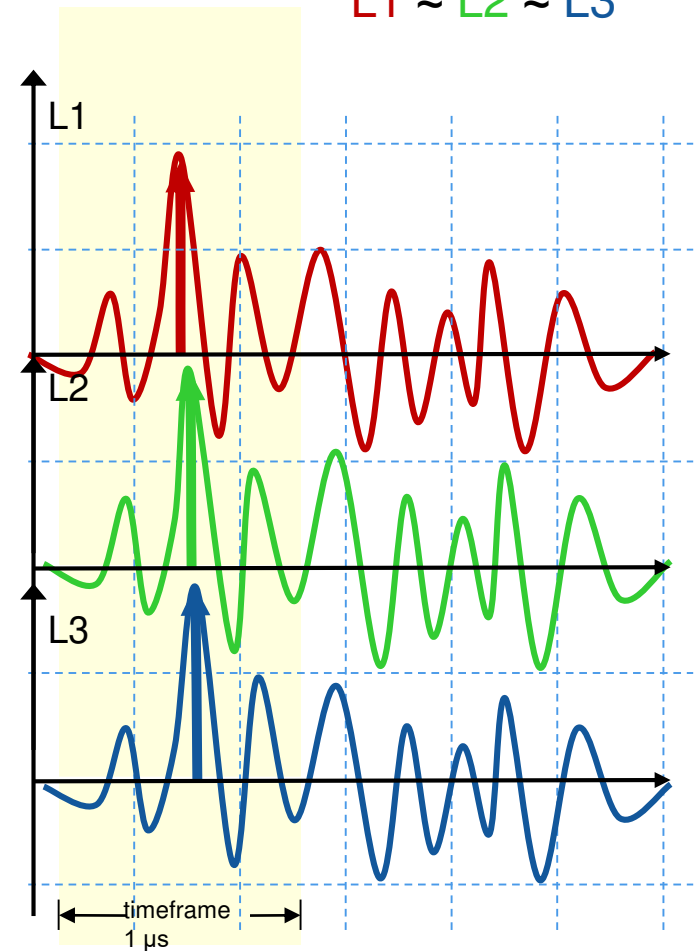
3PARD

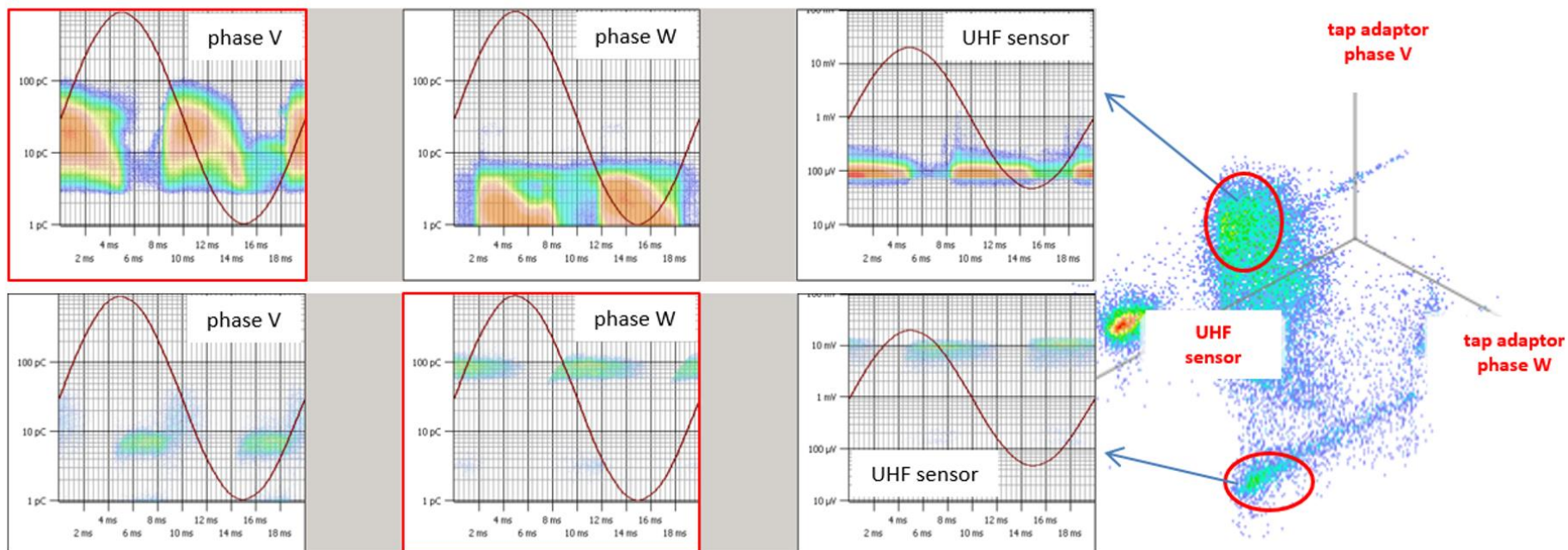
3PARD = Three Phase Amplitude Relation Diagram

Noise

$L1 \approx L2 \approx L3$

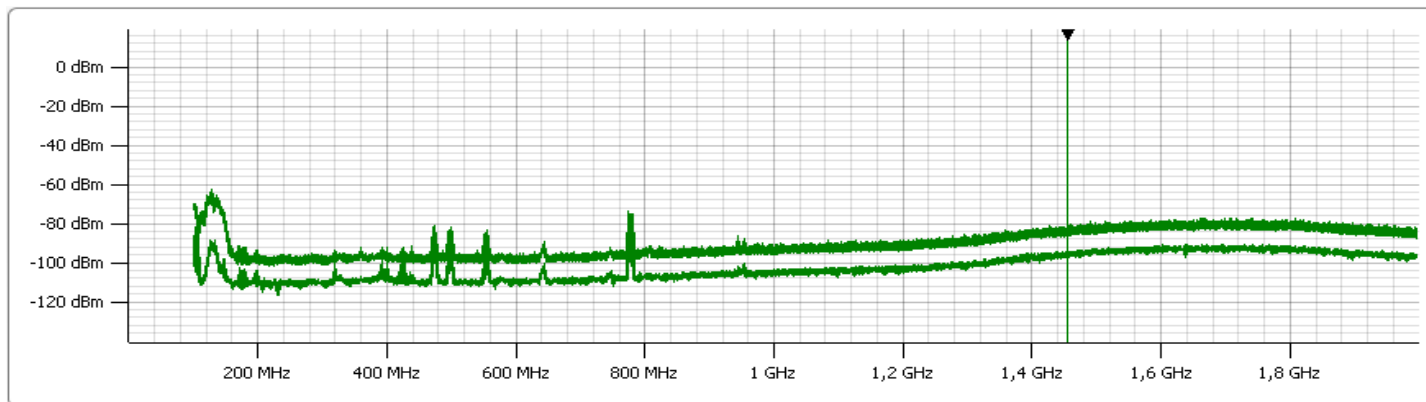

Monitorowania WNZ transformatora energetycznego 130 MVA 230/115 kV metodą standardową i UHF

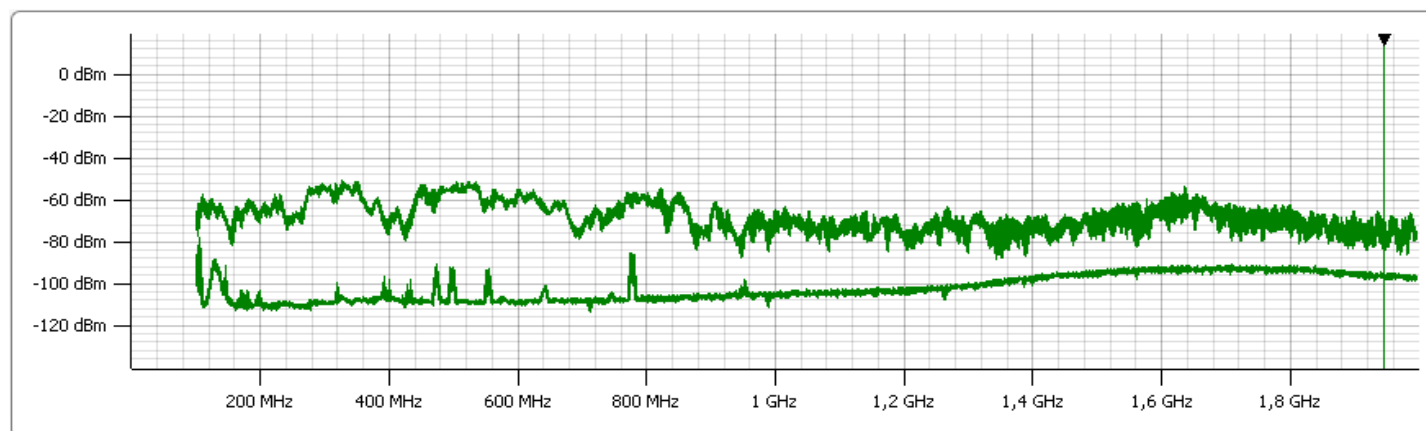

Rozdzielenie źródeł WNZ przy pomiarach metodą standardową i UHF

Monitorowania WNZ transformatora energetycznego 130 MVA 230/115 kV metodą standardową i UHF

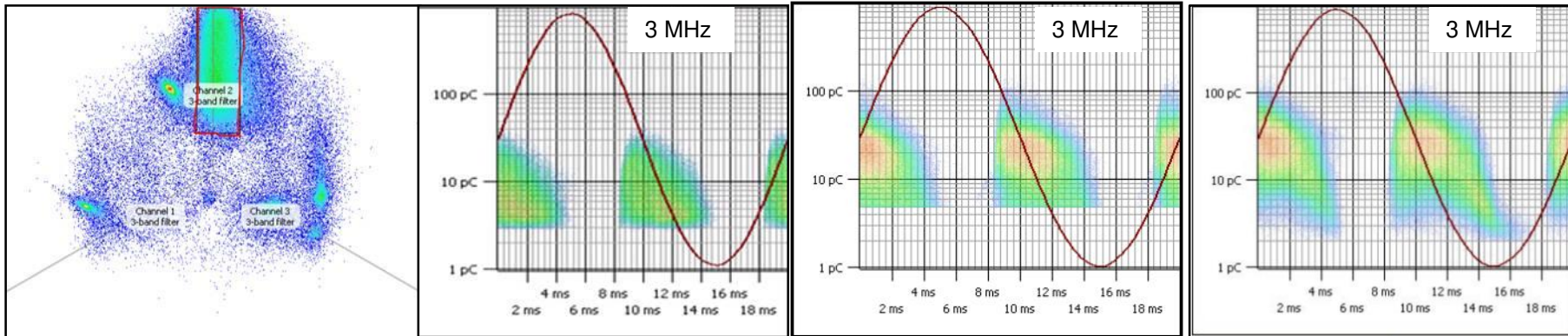

Widmo sygnału UHF dla transformatora w pozycji „off-line” (poziom szumu)

Widmo sygnału UHF dla transformatora w pozycji „on-line”

Monitorowania WNZ transformatora energetycznego 130 MVA 230/115 kV metodą standardową i UHF

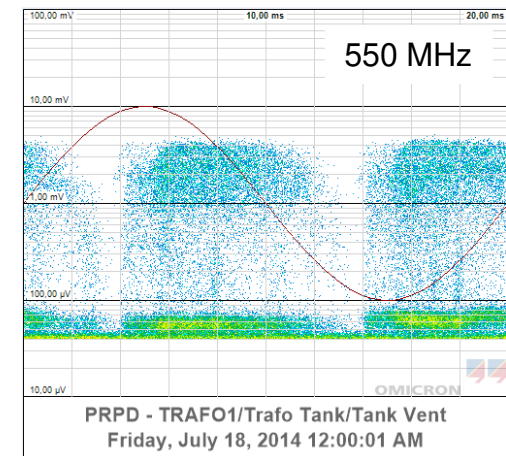
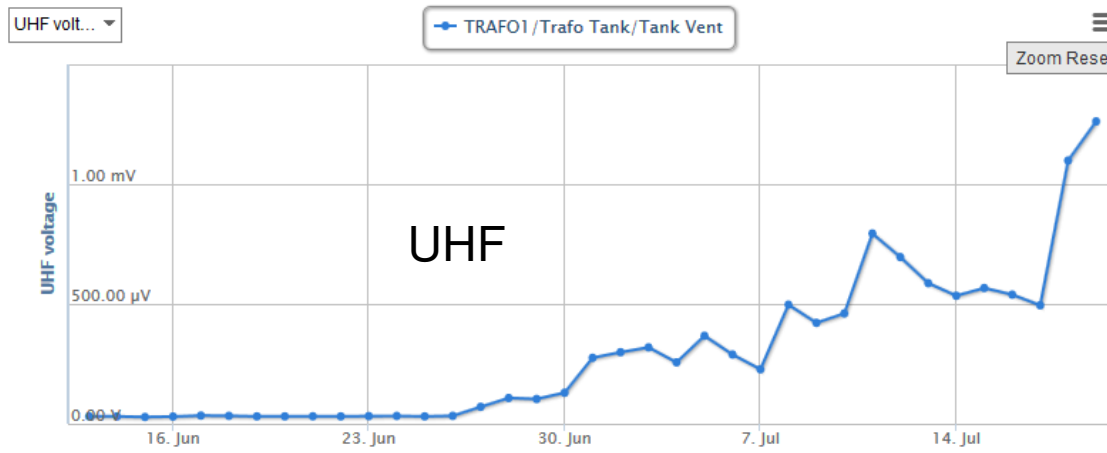

3PARD

5th of February 2014

16th of April 2014

25th of June 2014

Wyniki z monitoringu dla obu method pomiaru WNZ

Monitorowania WNZ transformatora energetycznego 130 MVA 230/115 kV metodą standardową i UHF

Transformator T1 (47 years of service)

Wyniki

Monitorowanie WNZ:

Defekty w Fazie V and W potwierdzone pomarami standardowymi i UHF

Obraz PRPD odpowiada wyładowaniom powierzchniowym i wyładowaniom w pęcherzykach gazu w oleju

Amplituda sygnału WNZ wzrosła trzykrotnie w ciągu trzech miesięcy

Sygnał WNZ ma ciągły charakter

Pomiary DGA:

Key gases: H₂, CO, CH₄

Typ defektu: wyładowanie elektryczne, defekt cieplny (termiczny)

Wyniki pomiarowe

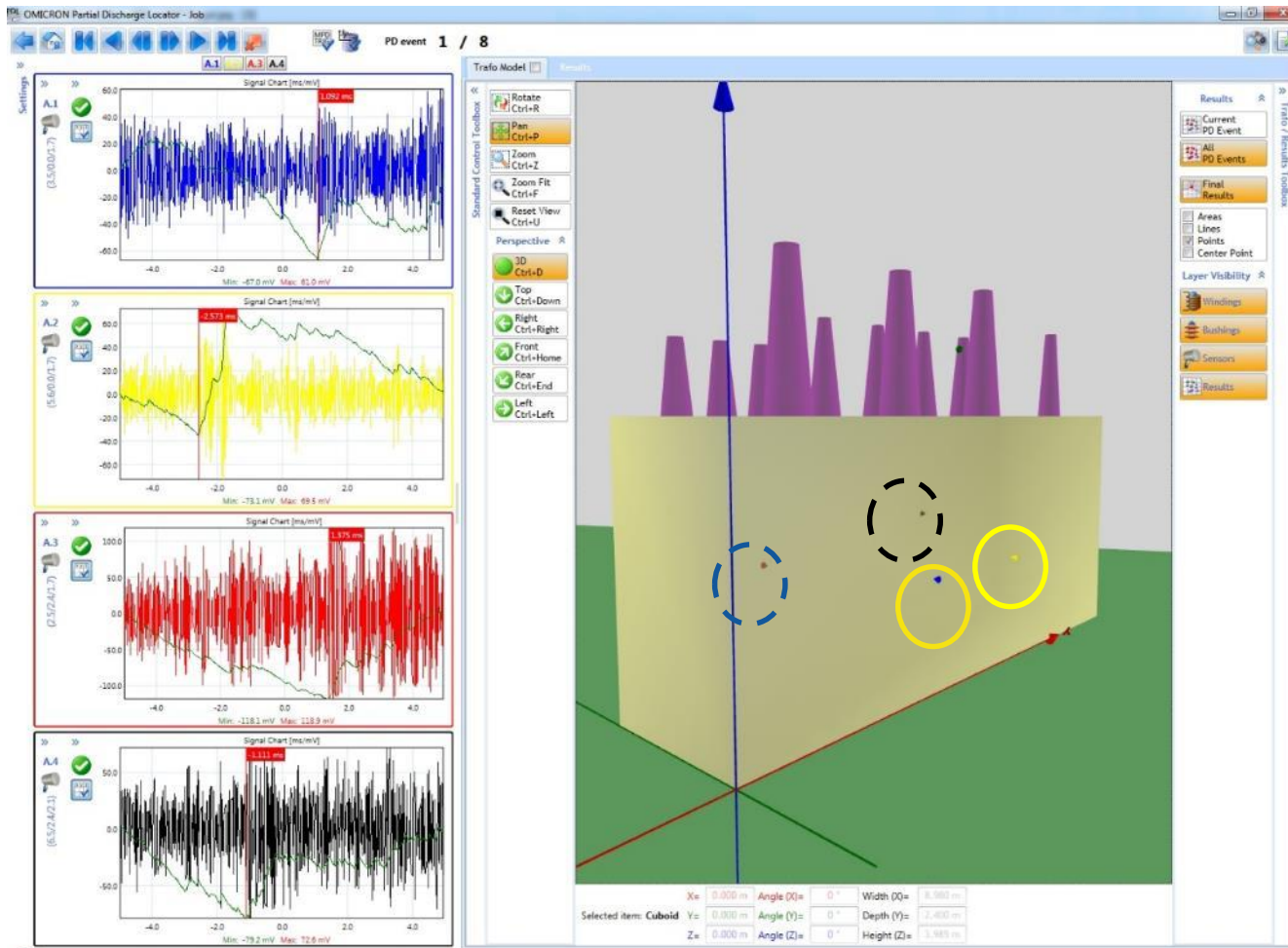
Monitorowania WNZ transformatora energetycznego 130 MVA 230/115 kV metodą standardową i UHF

Pomiary akustyczne

Monitorowania WNZ transformatora energetycznego 130 MVA 230/115 kV metodą standardową i UHF

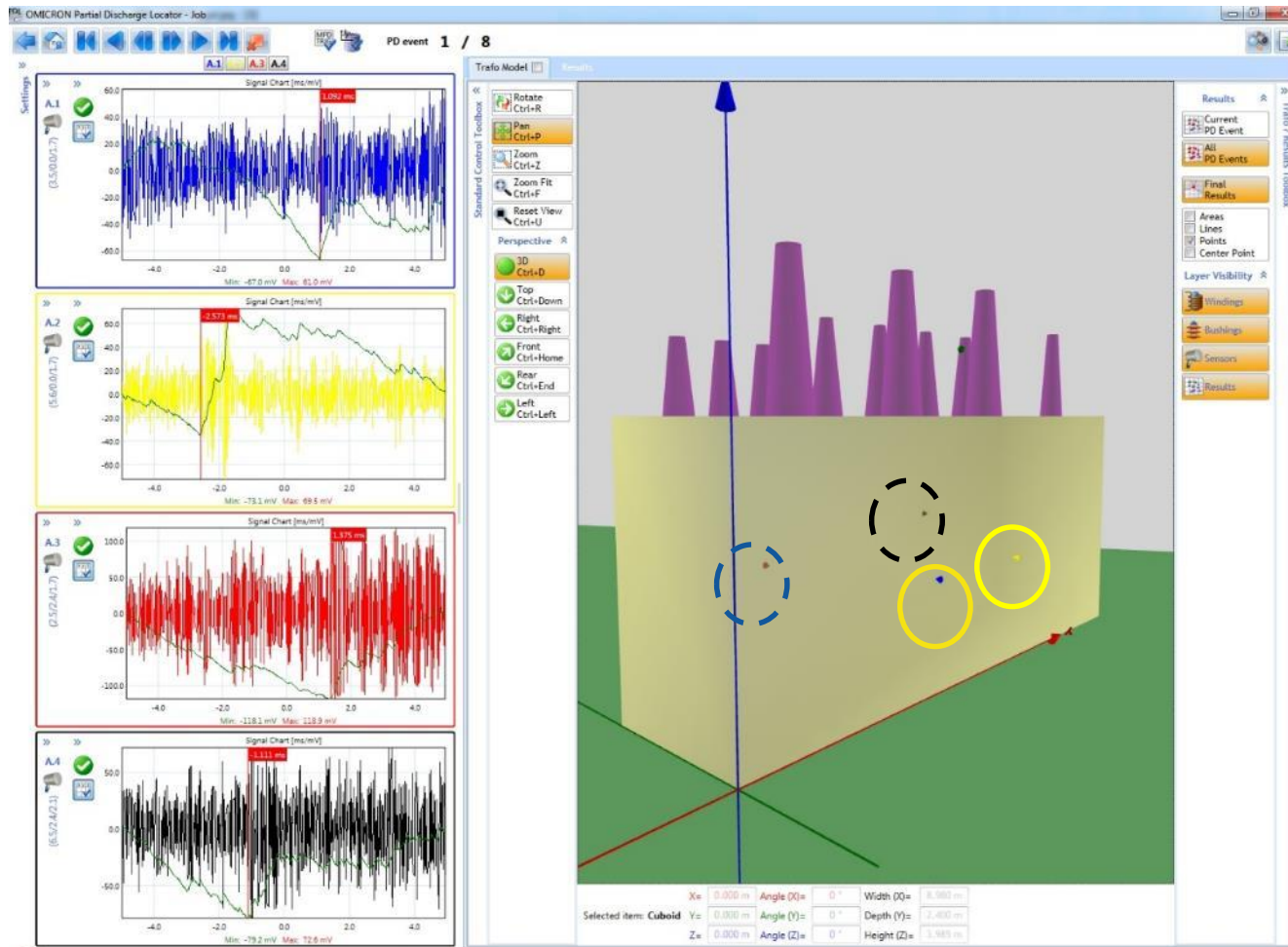
1st sensor position

Pomiary akustyczne

Monitorowania WNZ transformatora energetycznego 130 MVA 230/115 kV metodą standardową i UHF

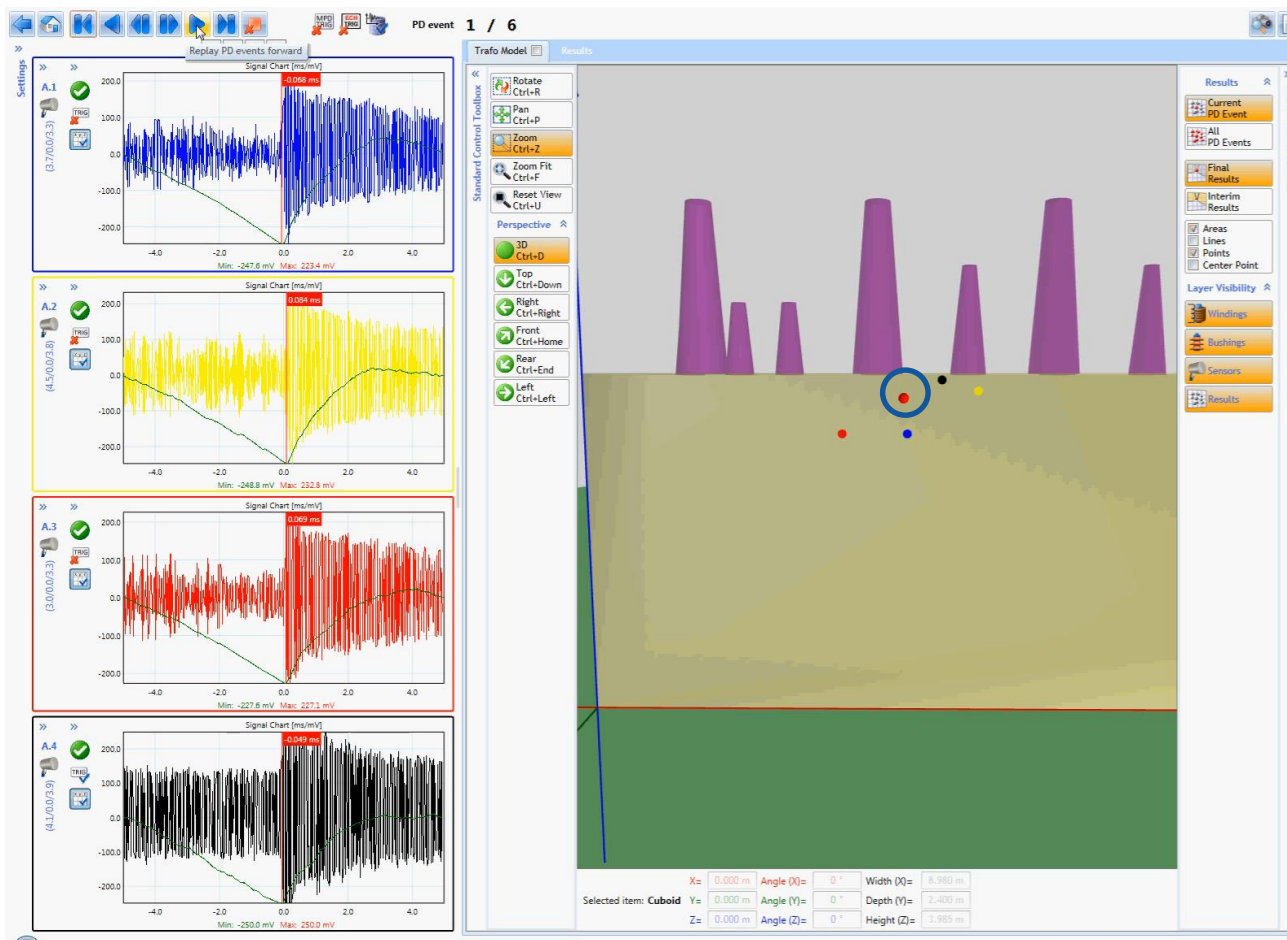
1st sensor position

Pomiary akustyczne

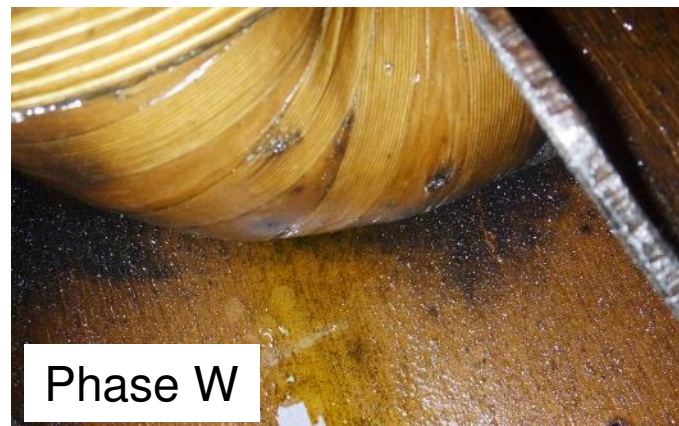
Monitorowania WNZ transformatora energetycznego 130 MVA 230/115 kV metodą standardową i UHF

2nd sensor position

Pomiary akustyczne

Monitorowania WNZ transformatora energetycznego 130 MVA 230/115 kV metodą standardową i UHF

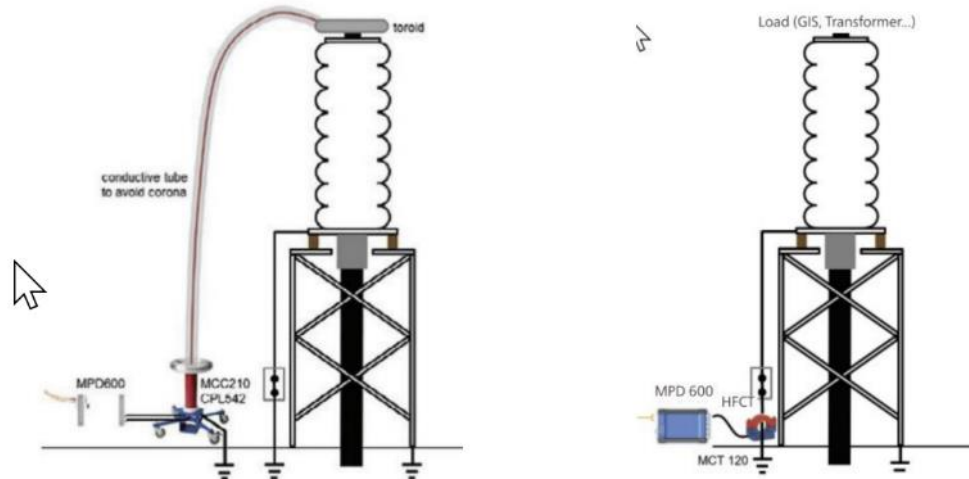

Inspekcja wnętrza transformatora

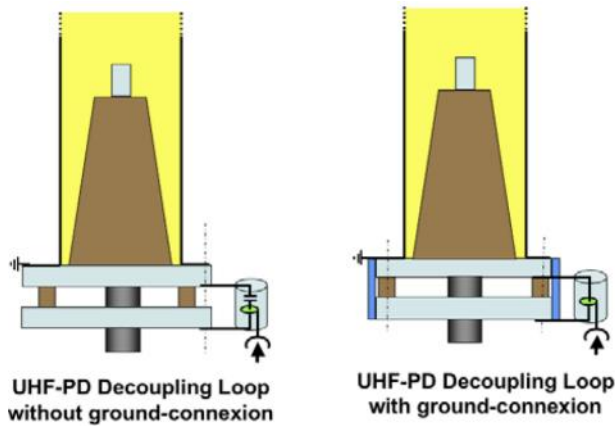
Monitorowania WNZ transformatora energetycznego 130 MVA 230/115 kV metodą standardową i UHF

UHF PD measurements on power cables

Pomiar WNZ na głowicach kablowych za pomocą kondensatora sprzęgającego oraz czujnika HFCT

Sposób połączenia sondy UHF do pomiaru WNZ na głowicach kablowych [20,21]

UHF PD measurements on power cables

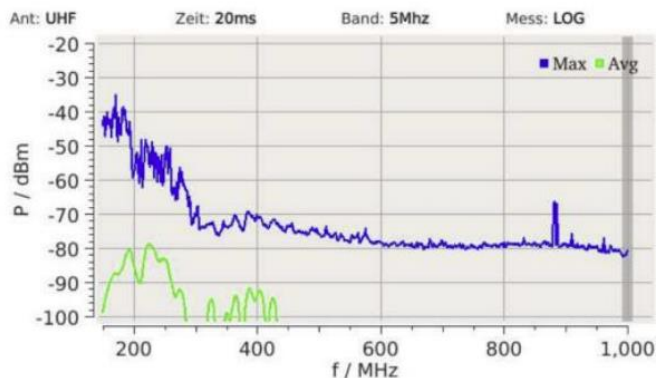

Figure 1 Spectrum of corona discharge

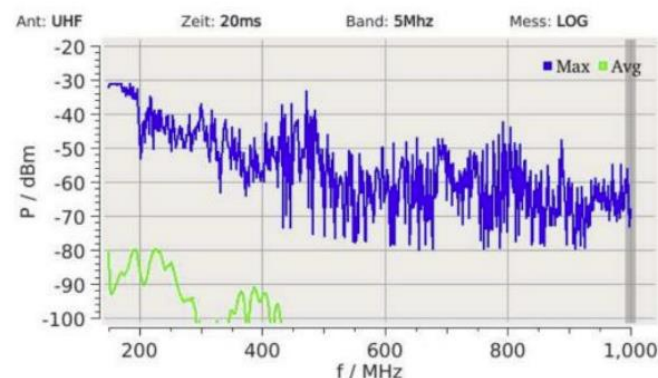
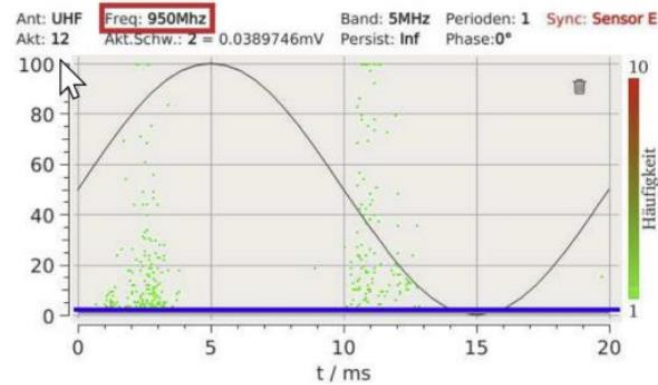
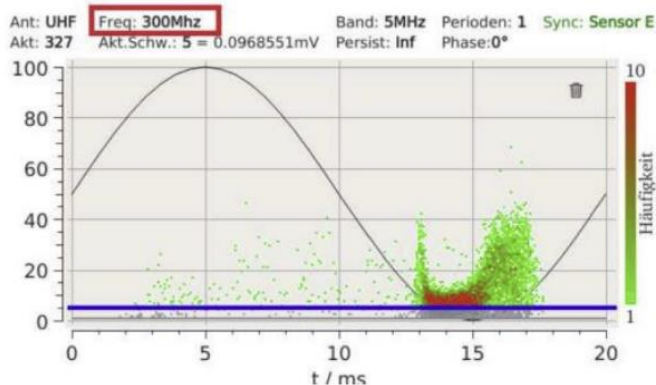
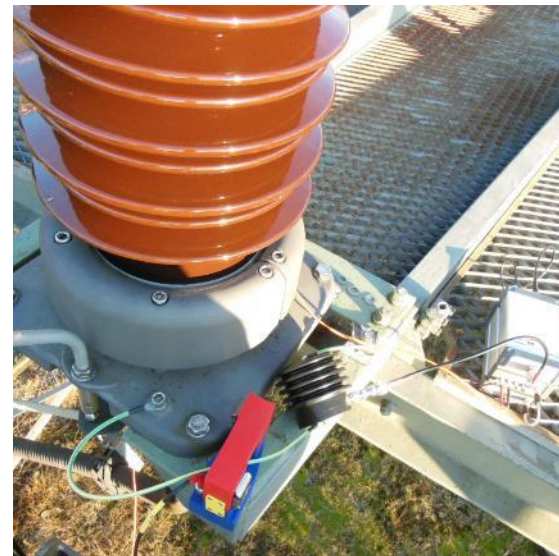

Figure 3 Spectrum of surface discharge

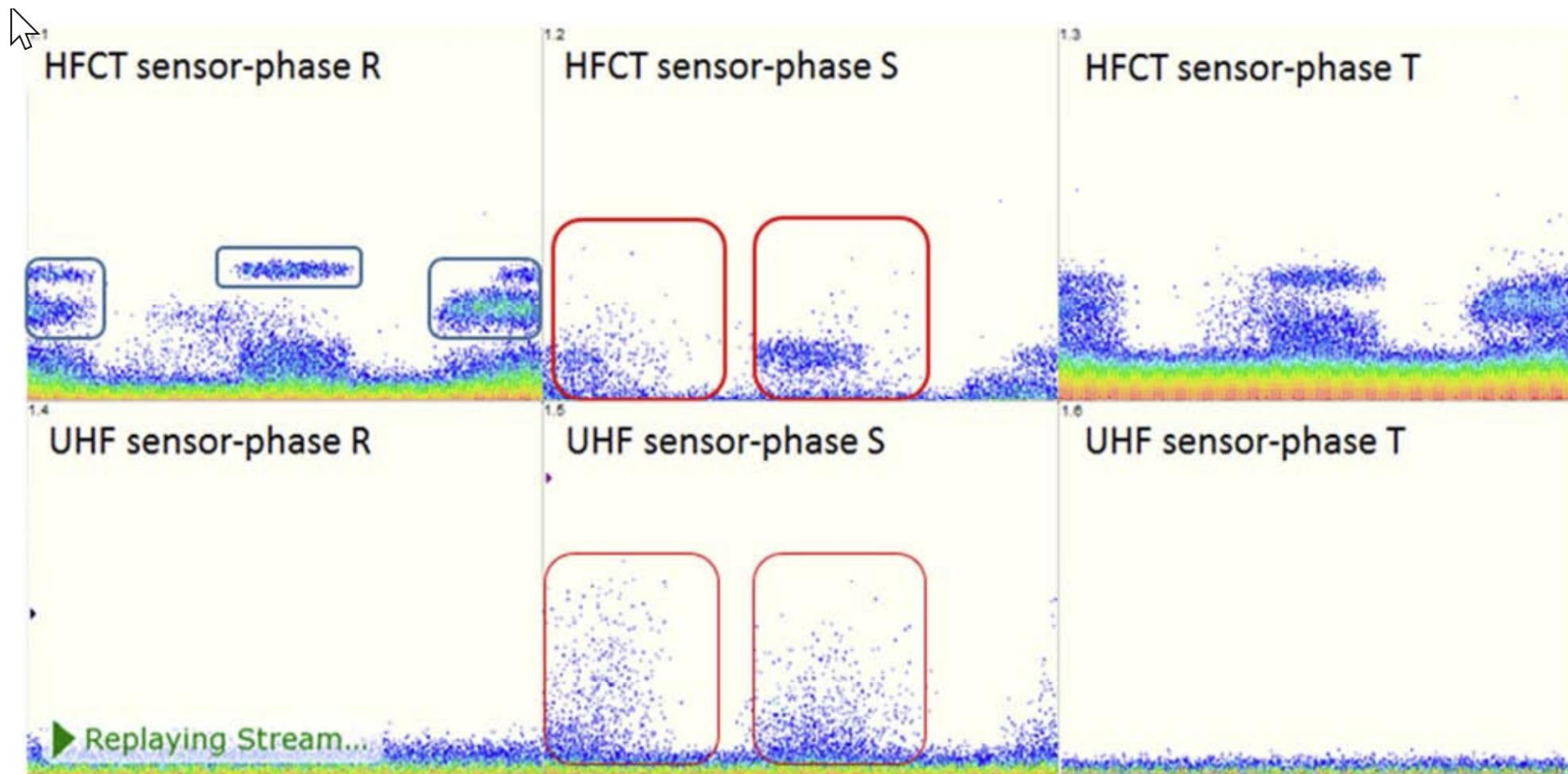
Przykładowe rejestracje metodą UHF widma oraz obrazów PRPD dla ulotu oraz wyładowań powierzchniowych [22]

Pomiar WNZ na 110 kV kablu gazowym ciśnieniowym

Linia kablowa o dł. 1.9 km łączy rozdzielnicę GIS z linią napowietrzną

Pomiar WNZ na 110 kV kablu gazowym ciśnieniowym

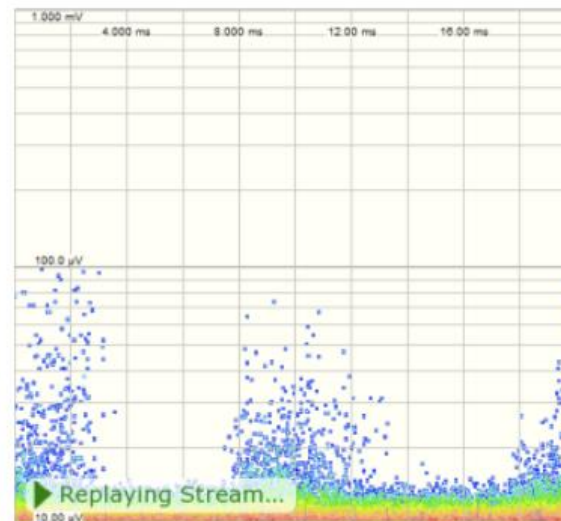
Wyniki pomiarów (obrazy PRPD) otrzymane w sposób synchroniczny na głowicy kablowej od strony linii napowietrznej 6 czujnikami WNZ

Pomiar WNZ na 110 kV kablu gazowym ciśnieniowym

OHL terminations – HFCT sensor @2MHz

OHL terminations – UHF sensor @ 29

Obrazy PRPD rejestrowane dwoma typami czujników: HFCT i UHF [23]

Metoda UHF ma szereg **zalet** i daje możliwość:

- wykonania czułego pomiaru WNZ w warunkach polowych
- identyfikacji typu źródła WNZ, jak również pozwala odróżnić sygnał WNZ od zewnętrznych zakłóceń
- dokładnej lokalizacji miejsca źródła wyładowania
- stosowania razem z innymi metodami pomiaru WNZ takimi jak metoda standardowa oparta o pomiar ładunku pozornego czy metoda akustyczna
- zastosowania do monitoring ciągłego WNZ.

Wadą metody jest brak możliwości kalibracji mierzonego sygnału w odniesienie do wartości ładunku pozornego mierzonego metodą standardową. Sygnał UHF jest silnie tłumiony i dlatego też jego amplituda silnie zależy od miejsca lokalizacji zarówno źródła WNZ jak i sondy UHF.

Dziękuję za uwagę!

wojciech.koltunowicz@omicronenergy.com

26 March 2024

KABEL

2024

XXIX KONFERENCJA SZKOLENIOWO-TECHNICZNA
ELEKTROENERGETYCZNE SIECI KABLOWE I NAPOWIETRZNE

12-15 marca 2024

Lidzbark Warmiński

Hotel Krasicki****